

AYDIN İLİ

DAMIZLIK SIĞIR YETİŞTİRİCİLERİ DERGİSİ

1

3 AYDA BİR YAYINLANIR

HAZİRAN 2009

YIL: 1

SAYI:

Dergimiz
Yayın Hayatına Başladı ...

"Dünya Lideri Artık Türkiye'de"

ALLFLEX AVRASYA HAYVAN KİMLİK SİSTEMLERİ SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ .

Merkez: Şehit Adem Yavuz Sokak No: 6 / 28 Kızılay / ANKARA Tel: 0 312 417 97 55 Faks: 0 312 417 97 56
Üretim Mrk: Hayrabolu Yolu Üzeri Toptancılar Sit. No: 4 TEKİRDAĞ Tel: 0 282 263 87 80 Faks: 0 282 263 87 90

AYDIN İLİ DAMIZLIK SIĞIR YETİŞTİRİCİLERİ DERGİSİ

3 ayda bir 5.000 adet yayınlanır

SAHİBİ

ADSYB yönetim kurulu adına
M. Sedat GÜNGÖR

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Bilal KIVRAK

EDİTÖR

Ziraat Mühendisi Hülya YARDIM

YAZIŞMA ADRESİ

Tarım İl Müdürlüğü Tarım Reformu
Binası kat: 2 Damızlık Sığır
Yetiştiricileri Birliği /AYDIN
TEL: 211 30 14- 212 11 22

e-posta: info@adsyb.org.tr

Bu dergideki yazılardan yazarları sorumludur. İzin
alınmadan alıntı yapılamaz, kopya edilemez.

REKLAM ÜCRETLERİ VE KOŞULLARI

Arka Kapak : 1.250.00 TL
İç Kapak : 1.000.00 TL
Dergi içi çift sayfa : 1.250.00 TL
Dergi içi tek sayfa : 750.00 TL
Dergi içi yarım sayfa : 500.00 TL

- Reklam sayfaları orjinalleri reklam verene aittir.
- Yıllık reklam anlaşmalarında % 25 indirim uygulanır.

BASKI - TASARIM

SETMA Tel: 0 312 397 24 30

İÇİNDEKİLER

BAŞKANIN KALEMİNDEN MEHMET SEDAT GÜNGÖR	1
ÜRETİCİLERE YÖNELİK ANKET ÇALIŞMASI	2
ADSYB MENEMENDE	2
ÖNSOYKÜTÜĞÜ KÜPELEME PROTOKOLÜ İMZALANDI	2
ADSYB MSIR DENEMELERİ DEVAM EDİYOR	3
ÜRETİCİ BİLGİLENDİRME TOPLANTILARI	4
ARAMIZA KATILANLAR	4
ADSYB KURUMLAR ARASI İŞBİRLİĞİ ÇALIŞMALARI DÜZENLİYOR	5
AVRUPA HOLSTEIN KONFERANSI YAPILDI	6
AYDIN'da SÜT GÜNÜ KUTLANDI	7
2009 YILI SÜT DESTEKLEMESİ UYGULAMA TALİMATI	9
ADSYB BAŞKANI MEHMET SEDAT GÜNGÖR İLE SÖYLEŞİ	10
BUZAĞI BESLEMEDE ATIK SÜTLERİN KULLANILMASI	13
YOĞURT VE YOĞURT AKI SON DÜZENLEMELER	16
BRUSELLA HASTALIĞI ve MÜCADELESİ	18
SÜT İNEKLERİNDE YAZ BESLEMESİ	19
AYDIN'DA SÜT SIĞIRCILIĞI	20

PLASTİK MÜHENDİSLİK SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.

BÜYÜKBAŞ ve KÜÇÜKBAŞ HAYVANLAR İÇİN
LAZER İLE YAZILI ALTA KULAK KÜNYELERİ
(Livestock marking tags)

KULAK KÜNYELERİ

- ISO 9001: 2000 Kalite Yönetim Sistemi ve TS 7808 Standartlarına uygun üretilmiştir.
- Yüksek kaliteli Termoplastik Poliüretan Malzemeden imal edilmiştir.
- -30 C ile + 65 C dereceleri arasındaki sıcaklık değişimlerinde özelliklerini kaybetmez.
- Kırılmaz, yırtılmaz ve bükülme izi kalmaz.
- İki künye bir arada olmak üzere iki erkek ile iki dişi beraber olarak 4'ü bir parça halindedir.
- 6 ayrı renk seçeneği mümkündür.
- Güneş ışınlarından etkilenmez.
- İnsan ve hayvan sağlığına zararlı değildir.
- Künye üzerine istenen bilgiler Laser tekniği ile yazılmaktadır.
- Yazılar hiçbir şekilde silinmez.
- Takıldıktan sonra çıkması ve ikinci defa kullanılması mümkün değildir.
- Küpelerimiz TÜRK - İTALYAN ortaklığı ile TÜRKİYE'de üretilmektedir.

Yön 0.224.251 11 99

Plastik Mühendislik San.ve Tic. Ltd. Şti.

Merkez : Gökdere Sok.3/2 Y.Ayrancı ANKARA / TÜRKİYE
Tel : 0.312 427 64 95 Fax: 428 54 07
www.altaplastik.com.tr

Fabrika : Beşevler Küçük San. 80.Blok No.71 BURSA / TÜRKİYE
Tel : 0.224 443 13 93 Fax: 443 25 23
www.altaplastik.com.tr

BAŞKANIN KALEMİNDEN...

Aydın, tarihin bilinen ilk çağlarından beri çeşitli uygarlıklara merkez olmuş, değişik uygarlıkları topraklarında barındırmıştır. Aydınlıların kentlerini yer yüzünde bilinen en güzel gökyüzü ve en güzel iklimde kurdukları bilinmektedir. Bunun nedeni Büyük Menderes vadisinin bereketli ve sulak oluşu Aydınlıları toprak tarımı ve hayvancılıkla uğraşan bir toplum haline getirmekle kalmamış o dönemde Aydınlılara tarımsal ticaretle uğraşan zengin insanlar denilmesine de neden olmuştur.

Aydın için söylenen methiyelerde "ovalarından bal yaylalarından yağ akan şehir" diye bahsedilir. Toprakları bu denli verimli olan bir ilde tarımsal işletme olarak adlandırılan üretim yapan kişilerin büyük çoğunluğu bitkisel ve hayvansal üretimi birlikte yapmakta, sadece hayvansal üretim yapan kesim daha az bir kısmı oluşturmaktadır. Hayvansal ve bitkisel üretimin birlikte yapıldığı ilimizde hayvancılıkla uğraşmak ülkemizin diğer illerine göre daha avantajlı ve kârlıdır. Fakat hayvancılık son derece ilgi isteyen tatili ve bayramı olmayan ama bir o kadar da kârlı bir yatırımdır.

Her işte olduğu gibi hayvancılık özel itina, takip, profesyonellik, kayıt tutma ister. İşte bu zahmetli işleri sizlerle ortaklaşa yürütmekteyiz. Kayıt tutma hayvancılığın geleceği ve ıslahı açısından önemli bir uygulamadır. Kayıt tutma ile hayvanların verim seviyeleri ile birlikte damızlık değerleri de artmaktadır.

Aydın İli Holstein Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği 28 Şubat 1995 yılında 11 kurucu üye, 1 personel ve 90 üye ile yola çıkmış olup Aydın Tarım İl Müdürlüğü ile ortak yürütülen faaliyetlerin sürdürülebilmesi için oda, personel ve araç desteği sağlamıştır. Günümüzde ise birliğimiz 3 İşletme mezunu, 4 Veteriner Hekim, 13 Ziraat Mühendisi, 10 Veteriner Sağlık Teknikeri ve 1 büro personeli olmak üzere toplam 31 kişilik kadro ve 3932 üye ile siz değerli yetiştiricilerimize hizmet vermektedir. Bugünlere gelmekte personelimiz ve siz yetiştiricilerimizin özverilerinin ve katkılarının önemi büyüktür. Halen kendisiyle yarışan Aydın'ı Türkiye hatta dünya genelinde hayvancılıkta söz sahibi yapma çabasındayız. Aydın Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği olarak geldiğimiz nokta gurur vericidir.

Kayıt tutma, veri toplama gibi konuları aşmış olan birliğimiz, süt verim kontrolleri, ıslaha yönelik eşleştirme çalışmaları ve döl kontrolü projesi gibi hayvancılığın olmazsa olmaz temel konularını uygulamaya aktarmıştır. Sadece merkezde yürütülen suni tohumlama faaliyetleri, birliğimize Çine ve Bozdoğan hattında hizmet verecek iki veteriner hekim istihdam edilmesiyle genişletilmeye başlanmıştır. Yetiştiricilerimizin talepleri doğrultusunda bu çalışmaları arttırmayı düşünmekteyiz.

Bütün bunların yanında hayvancılıkta ciddi bir sorun olan besleme konusunda da yetiştiricilerimize birliğimiz personeli tarafından tavsiyelerde bulunmaktadır. Son gün-

lerde ilimizin değişik bölgelerinde yapılan anket çalışmaları ile taleplerinizi saptamaya çalıştık. Anket çalışmasının sonucunda da birliğimizin çalışmaları ile ilgili geleceğe yönelik hedefleri doğru bir şekilde ortaya koyacağına inanıyoruz.

Başladığımız günden bu yana üreticilerimiz adına bu işe gönül veren manevi desteğini esirgemeyen yönetim kurulu üyesi arkadaşlarımız ile tarımda özellikle hayvancılık konusunda teknik ve bilimle son gelişmeleri genç ve dinamik kadromuzla size ulaştırmayı hedeflemekteyiz. Neden damızlık sığır yetiştiriciliği?

Hayvansal üretimin artırılmasının başlıca yolu sığır varlığının ıslahıdır. Islah yapabilmeyen koşulunda soykütüğü kayıtlarına sahip olunmasıdır. Soykütüğü ve diğer damızlık çalışmalarının sürekli ve belirli bir sistemde yürütülebilmesinde başarının anahtarı yetiştiricileri için içine çekmek onlara sorumluluk yüklemek sorunları ve çözümünü sahiplenmelerini sağlamaktır. Bunun da gerçekleşmesinin bilinen en iyi yolu, yetiştiriciler tarafından kurulan ve yönlendirilen yetiştirici birlikleridir. 1995'te kurulmaya başlanan yetiştirici birlikleri ise devletin yapmaya çalıştığını gerçekleştirmişlerdir. Damızlık birlikleri yetiştiricilerin menfaatleri doğrultusunda hareket eden ve onları kurup yaşıtması gereken sivil toplum örgütleridir.

Aydın Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği olarak öncelikle Aydın daha sonra Türkiye ekonomisine sağladığımız katma değer, önemli bir rolü olduğuna inanıyoruz. Bölgesel ve ulusal hedefleri, üyelere yönelik yaklaşımı, evrensel değerleri ve Seçkin yönetici kadronun liderliğinde çalışanları ile ülke hayvancılığına yeni pazarlar sunmaya, üstün kalitede hizmet vermeye hazırız. Üyelerimizin hayvancılık sektörü içindeki birikimlerini, çağdaş yönetim anlayışı ile değerlendirmeye çalışmaktayız. Üyelerine süratli ve kaliteli hizmet sunmayı ilke edinen Aydın Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği, gücünü, üyelerinden almaktadır.

Damızlık birliği olarak hedefimiz; yetiştiricilerimizi dışarıya bağımlılıktan kurtarıp eksik ve yanlış öğrenilmiş bilgilerden uzak, kendi eksiklerini kendisi giderebilen, her türlü olumsuz koşullarda kenetlenmiş, gücünün farkında olan yetiştiricilerle Türk insanına ve Türkiye'ye hizmet etmektir. Bu farkındalıklar doğrultusunda sağlıklı bir şekilde büyümeyi, gelişmeyi hedefliyoruz.

Birlik ve beraberliği sağlamak ve yapılan faaliyetlerimizden haberdar etmek amacıyla yayın hayatına yeni başlayan dergimizin siz yetiştiricilerimize faydalı olması temennisi ile...

Birlik hepimizin birliğidir.

Mehmet Sedat GÜNGÖR

Aydın İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği Başkanı

ÜRETİCİLERE YÖNELİK ANKET ÇALIŞMASI

2-16 Haziran 2009 tarihleri arasında farklı ilçelerden ve köylerden 442 yetiştiricimizle anket çalışması yapıldı. Bu çalışmanın amacı; yetiştiricilerimize vermiş olduğumuz hizmetler dışında daha kaliteli hizmet ve daha kârlı hayvancılık yapabilmelerini sağlayabilmektir.

İşletme sahipleri ile birebir görüşülerek, taleplerinin, sıkıntılarının, beklentilerinin neler olduğunu tespit etme imkanımız oldu.

Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zootečni Bölümünden Prof. Dr. Selahattin KUMLU hocamız danışmanlığında yapılan anket çalışmasının üyelerimiz için daha iyi ve kaliteli bir şekilde hizmet vermemizi sağlayacağını düşünüyoruz. Çünkü yaptığı işe sahip çıkan, bir şeyler yapmaya çalışan üyelerimiz sayesinde hayvancılığı daha iyi yerlere getirmek için yapılan çalışmalar bizlere yön verecektir. Yetiştirici memnuniyeti bizim için her zaman önemlidir.

ADSYB MENEMENDE

Aydın Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği 25 Nisan 2009 tarihinde Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği Menemen Suni Tohumlama Laboratuvarını ziyaret etti. Bu ziyarete Aydın Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği Başkanı Mehmet Sedat GÜNGÖR, Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ahmet Gökhan ÖNOL ve Prof. Dr. Melih AKSOY, Aydın Tarım İl Müdürlüğü personeli Ziraat Mühendisi Memduh TOPRAK ve ADSYB personeli katıldı.

Burada Veteriner Hekim Serdar KARAGÖZ katılımcılara döl kontrolü ve menemen suni tohumlama laboratuvarı hakkında bilgi verdikten sonra aktif boğa varlığı, hayvan envanteri, sperma üretimi ve dağıtımı, boğa adaylarının nasıl seçildiği konusundaki çalışmalarını, sperma sağımı, payetlenmesine kadar geçen aşamaları ve saklama koşullarını anlatan bir sunum yaptı. Toplantı sonrasında Veteriner Hekim Serdar KARAGÖZ katılımcılara ziyaretlerinden dolayı memnuniyetini bildirerek diğer birliklerin de bu tür toplantıları gerçekleştirilmesi temennisinde bulundu.

ÖNSOYKÜTÜĞÜ KÜPELEME PROTOKOLU İMZALANDI

Aydın Tarım İl Müdürlüğü ile Aydın Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği arasında Önsoykütüğüne kayıtlı hayvanların küpelemesi ve kayıt edilmesi ile ilgili protokol 21.07.2009 tarihinde imzalandı.

Protokolu Tarım İl Müdürü Sadettin ÖZTÜRK ile Aydın Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Sedat GÜNGÖR imza altına aldı.

Yapılan Protokole göre İl sınırları içindeki 0-6 Aylık sığır cinsi hayvanları küpeleme işlemini Aydın Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği yapacaktır. İmzalanan protokole göre üreticilerden küpeleme yapılan hayvan başına 7 TL küpeleme ücreti ve 1 TL pasaport ücreti alınacaktır.

Yalnız 0-6 Aylık hayvanlara Aydın Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği personeline küpe takılacak ve küpelenen hayvanlar TÜRKVET ile E-ISLAH veri tabanlarına kaydedilecektir.

Kulakları delik olan hayvanlara yeni numaralı kulak küpesi kesinlikle takılmayacaktır.

Kulak küpesi takılarak kayıt altına alınan 0-6 Aylık hayvanların pasaportları Aydın Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği personeli tarafından hayvan sahiplerine ulaştırılacaktır.

ADSYB MISIR DENEMELERİ DEVAM EDİYOR

Aydın Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği mısır demelerinin kurulmasındaki amaç, üreticilere bölgemizde değişik toprak tiplerinde mısır çeşitlerinin adaptasyon denemeleri yaparak bölge şartlarına uygun kaliteli ve verimi yüksek mısır tohumluğunu sunabilmektir.

Bunun için 2008 yılında ADSYB olarak 12 çeşit ile toplam 15 deneme kurulmuştur. Bu 15 denemenin 6 tanesi kurutmalık 9 tanesi silajlıktır.

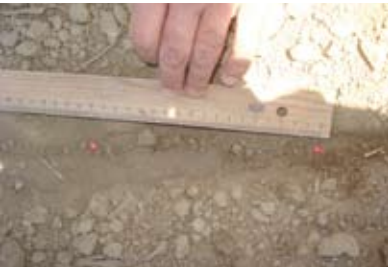
Ekimi yapılan denemelerde belirli dönemlerde kontrolleri yapılmış ve tarla performansları incelenmiştir.

Hasat sırasında denemelerde dekar verimleri hesaplanmış ve silajlık çeşitlerden besin değerlerinin saptanması için analiz numunesi alınmıştır. Analiz için alınan bu numuneler fermente olduktan sonra (ortalama 45 gün) akredite bir laboratuvar da analizleri yaptırılmıştır. Bu analizler sonucunda besin içe-

rikleri belirlenen çeşitler değerlendirilmeye alınmıştır.

Denemeler sonucunda ilimiz için seçilen mısır tohumu çeşitleri temin edilerek birliğimiz tarafından satışa sunulmuştur.

2009 yılı içerisinde de deneme çalışmalarını geçen yıldan farklı olarak seçilen arazilerde toprak analizleri de yapılmak suretiyle devam etmektedir..

ÜRETİCİ BİLGİLENDİRME TOPLANTILARI

17 Nisan 2009'da Kuyucak ilçesi Yamalak kasabasında üretici bilgilendirme toplantısı düzenlendi. Toplantıda Aydın Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği Başkanı Mehmet Sedat Güngör hayvancılıktaki yeni gelişmeleri ve 2008 yılı hayvancılık desteklemelerinde yetiştiricilerin yaşadığı sıkıntıların 2009 yılı içinde yaşanmaması için dikkat edilecek hususlar, Ziraat Yüksek Mühendisi Seda Evirgen Yamalak kasabasındaki birlik üyelerinin kayıtlı işletmelerin durumu ve Ziraat Mühendisi Arzu Sevim Akbaş silaj ve kalite, ADSYB'nin kurduğu mısır denemeleri hakkında bilgiler vererek yetiştiricilerin sorularına cevap verdi.

Kasabada hayvanlarla daha çok üyelerimizin eşleri

ilgililenmesinden dolayı sorunları dile getirenler de bayanlardı. Bayan yetiştiricilerimizin katılması bu toplantılara ilginin büyük olduğunu bir göstergesi oldu.

Bir işletmenin veya ülkenin nitelikli damızlık üretiminin tek koşulu verim kayıtlarının düzgün tutulmasıdır. İşletmede kayıt tutma sayesinde oluşacak bilgiler işletmenin yararınadır.

Siz yetiştiricilerimizin talepleri doğrultusunda bilgilendirme amaçlı toplantılara önem verip, sizlere yararlı olması için çalışmalarımız devam edecektir.

ARAMIZA KATILANLAR

Veteriner hekim **Tahir KOLAĞASIOĞLU**

1971 yılında Aydın'da doğdu. İlk, Orta ve Lise tahsilini Aydın'da yaptı. Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesinden 1985 yılında mezun oldu. 1996-1997 yılları arasında askerlik vazifesini tamamladı. 1998-2007 yılları arasında Aydın'ın İncirliova ilçesinde serbest Veteriner hekim olarak çalıştı. 2007-2008 Manisa İlinde özel sektörde görev yaptı. 2009 yılı Haziran ayından itibaren de Aydın İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğinde Yenipazar, Bozdoğan, Köşk Dalamaya kadar olan hatta tohumlama hizmeti vermeye başladı. Evli ve bir kızı var.

Veteriner hekim **Ali EKE**

5 Mayıs 1983'de Kütahya'da dünyaya geldi. İlk öğrenimini Çine Cumhuriyet İlk Öğretim Okulunda, Orta öğrenimini Feride Raşit Kalkan tamamladıktan sonra Çine Lisesinden mezun oldu. 2001 yılında Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesinde lisans eğitimine başladı. Resmi stajını Merkez Veteriner Kliniğinde tamamladıktan sonra Giresun'da sun'i tohumlama sertifikası aldı. 2007 yılında vatani görevini bitirdikten sonra Çine'de klinik hizmetleri vermeye başladı. Nisan 2009'da Aydın İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğinde ıslah faaliyetleri için Çine bölgesinde çalışmaya başladı.

AYDIN DAMIZLIK SIĞIR YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ KURUMLAR ARASI İŞBİRLİĞİ ÇALIŞMALARI DÜZENLİYOR

30 Nisan 2009 tarihinde Aydın Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği ile ADÜ **Ziraat Fakültesi** ile Ziraat Fakültesi dekanlık toplantı salonunda üreticilere faydalı olabileceği düşünülen konuların yer aldığı bir işbirliği toplantısı yapıldı. Toplantıya ADÜ Ziraat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Orhan KARACA ve Adnan Menderes Üniversitesi Öğretim Üyeleri ile ADSYB Başkanı M. Sedat GÜNGÖR, yönetim kurulu üyeleri ve ADSYB personeli katıldı.

ADSYB Başkanı M. Sedat GÜNGÖR birliğin kuruluşunu, yaptığı projeleri ve şuan geldiği aşamayı ifade eden bir sunum yaptı. Ardından Üniversite hocalarından;

Zootekni Bölümünden Yrd Doç Dr. Hulusi AKÇAY Yemler ve Hayvan Besleme,

Zootekni Bölümünden Doç Dr. Atakan KOÇ birliğin durumu, yapılanları, üyelerin beklentileri ve yapılabileceklerle ilgili,

Doç Dr. İbrahim Cemal çiftlik hayvanlarının ıslahı, araştırma ve uygulama merkezinin yönelim programları,

Yrd Doç Dr. Göksel ARMAĞAN tarım ekonomisi bölümünün hayvancılıkla ilgili yapmış olduğu çalışmalarla ilgili sunum yaptılar.

ADÜ Tarla Bitkileri Bölüm Başkanı Prof. Dr. Aydın ÜNAY ise işletmelerde karşılaşılan sorunlardan ve yem bitkilerinden bahsetti. ADÜ Ziraat Fakültesi öğretim üyeleri ve ADSYB personeli ile yapılan konuşma sonrasında ilişkilerin uzun vadede yapılabilecek işlemlere dönüştürülmesi düşüncesiyle toplantıya son verildi.

16 Mart 2009 tarihinde **Veteriner Fakültesi** - ADSYB işbirliği ile üyelerimize ortak bir çalışma sonucunda neler yapılabileceği konusunda ilgili tanışma ve kurumlar arası işbirliği toplantısı yapıldı. Toplantıya öğrenciler ve ADSYB personeli katıldı. Toplantıda, ADÜ Veteriner Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ahmet G.ÖNOL Veteriner Fakültesinin hizmetlerini, teknik kadro ve özelliklerini anlatan bir sunum yaparken, ADSYB Başkanı M. Sedat GÜNGÖR ise ADSYB'nin hizmetleri, projeleri ve personel hakkında bilgi vererek toplantıya devam edildi.

Doç. Dr. Tolga TAN (viroloji ana bilim dalı uzmanı) süt siğirciliği işletmelerinde enfeksiyonlara bağlı hastalıklar, döl tutma, doğumdan sonra gebe kalma süresinin uzaması, buzağı ölümleri, yavru atma gibi kayıplara neden olan viral hastalıklar hakkında sunum yaptı.

Doç. Dr. Ergün Ö.GÖKSOY ise yoğurt ve yoğurttaki son gelişmeler hakkında bilgi verdi. Bu konuşmadan sonra akıllara son zamanlarda yoğurtta kıvam artırıcı olarak kullanılan katkı maddesinin sonucunda kullanılan süt miktarının azalmış olması, fiyatı düşük olan sütün süt fazlası olarak üreticinin elinde kalmasıyla nasıl tüketileceği ve hayvancılığın akibetinin ne olacağı sorularını getirdi. BBu sunumdan sonra Veteriner Fakültesi ve ADSYB arasında üreticilere yönelik yapılabilecek çalışmalar tartışılarak toplantıya son verildi.

İLKBAHAR VE YAZ AYLARINDA KIRSAL ALANLARDA KENELERDEN KORUNALIM !

Şu günlerde adını fazlasıyla işittiğimiz Kırım-Kongo Kanamalı Ateşi hastalığının nedeni olan keneler, kan emerek beslenen dış parazitlerdir. Kene kan emdikten sonra vücuttan ayrılırken bir sıvı bırakır virüs genellikle bu sıvı ile bulaşır. Kenelerin çoğunlukla bulundukları yerler çalılık ve otu bol olan arazilerdir. Keneler göçmen kuşlarla, tüm evcil ve yabani hayvanlar vasıtasıyla insanlara geçebilirler. Bazı kene türleri sığır gibi büyük hayvanları tercih eder ve kırsal alanda yaygındırlar.

Korunma:

- Hayvan barınakları ilaçlanmalı, meraya çıkan hayvanlara kontrol ve ilaçlama yapılmalıdır.
- Su kenarları ve otun bol olduğu alanlarda çalışan kişiler kenelerden korunacak şekilde giyinmeli, mümkünse böcek kaçıran ilaçlar kullanılmalıdır.
- Keneler bulaştırdığı enfeksiyonu, kan emmeye başladığı anda göstermezler. Bu sebeple İLK SAATLER ÇOK ÖNEMLİDİR.

Vücudunda keneye rastlayan kişiler bir an evvel sağlık kuruluşuna BAŞVURMALIDIR!...

TEBRİK

Birlik personelimiz
E. Seda EVİRGİN
24-25 Temmuz 2009
tarihinde evlendi.
Genç çifti kutluyor ömür
boyu mutluluklar
diliyoruz.

TEMMUZ -AĞUSTOS AYINDA;

Elma Kayısı, Erik, Şeftali, Badem, Armut, Kiraz Ve Viş-nede Yaprak Örneği Alma ZAMANI!

Toprak örneği ile birlikte alınması önerilen yaprak örneği, aynı yıl içinde süren sürgünlerin orta kısmında gelişmesini tamamlamış yapraklardan ağacın dört yönünden olmak üzere ve aynı yaştaki ağaçlardan 4-8 yaprak sapı ile birlikte alınmalıdır. Toplam örnek sayısı 50-100 adet olmalıdır. Alınan örnekler naylon torbalara konularak etiketlenir ve torbaların ağız bağlanarak en kısa zamanda analiz laboratuvarına gönderilmelidir.

AVRUPA HOLSTEIN KONFERANSI YAPILDI

Başkanlığını başkanımız M. Sedat GÜNGÖR'ün yürüttüğü 28. Avrupa Holstein Konferansı ve Avrupa Holstein Konfederasyonu Genel Kurulu 30 Haziran - 3 Temmuz 2009 tarihlerinde Marmara İstanbul Otel'i'nde yapıldı.

İstanbul'da düzenlenen konferansa yurtiçi ve yurtdışından yetiştiriciler, ıslah uzmanları ile sektör çalışanları katıldı. Konferansın ana konusu "Avrupa'da Holstein yetiştiriciliğinin geleceği" olarak belirlenmiştir. Farklı kıtalardan konuşmacıların katılacağı 4 farklı panel ile yetiştiricilerin ve uzmanların, genetik ve ıslah çalışmaları ile ilgili teknolojik gelişmeler, Holstein yetiştiriciliğinde işletme ekonomisi, hayvan sağlığı ve Holstein yetiştiriciliğinde bölgesel yaklaşımlar hakkında katılımcılara bilgiler verildi.

Avrupa ülkeleri arasında işbirliği ve iletişimi sağlayan, üye ülkeler arasında teknik bir örnekliği oluşturmaya yönelik

çalışmalar yürüten ve Avrupa Birliği'nin soykütükleri ve zootekni alanındaki politikalarının oluşturulmasında etkin rol alan Avrupa Holstein Konfederasyonu'na (EHRC) 30'a yakın Avrupa ülkesi üyedir. Avrupa Holstein Konfederasyonu dünyada Holstein yetiştiriciliği ve ıslahı ile ilgili en önemli örgütlerden biridir.

TDSYMB, 1999 yılından bu yana EHRC'ye üyedir. 2007-2009 yılları arasında TDSYMB yönetim kurulu üyesi ve ADSYB Başkanı M. Sedat GÜNGÖR Avrupa Holstein Konfederasyon Başkanlığını yürütmüştür.

Bu Genel Kurul da yapılan seçim sonucunda gelecek konferansın ve genel kurulun 2011 yılında İsveç'te yapılması kararlaştırıldı. Bu dönem konferans ve genel kurul yapacak olan İsveç Holstein Association ve Başkan Michel BECKSTRÖM'e başarılar diliyoruz.

AYDIN'da SÜT GÜNÜ KUTLANDI

Dünyaya ilk gözümüzü açtığımız andan itibaren yaşamımızda büyük öneme sahip sütü içmemiz gerektiğinin önemini bir güne sığdırmakla anlatamayacağımız bir gerçektir. Süt içme alışkanlığını kazandırmak ve süt tüketiminin artırılmasını sağlamak amacıyla, Uluslararası Sütçülük Federasyonu'nun 1956 yılında aldığı kararla, 21 Mayıs gününü Federasyon'a üye tüm ülkelerde 'Dünya Süt Günü' olarak kutlanmaktadır.

Amaç sağlıklı nesillerin yetişmesine yardımcı olmak, değişik yaş grubundaki bireylere süt içme alışkanlığı kazandırmak, süt ve süt ürünleri tüketimi artırmaktır.

Bizde Aydın Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği olarak, Aydın'ın en işlek caddelerinde bulunan bilbordları ve birlik arabalarını afişlerle süsleyerek süt gününün önemini ifade etmeye çalıştık.

EHLİKEYF İNEKLER

Kuyucak ilçesinin Yamalak köyünde Ali DÖNMEZ'e ait işletmede ineklerin rahatı için tüm olanaklar değerlendiriliyor.

Yüksek sıcaklıklara önlem amacıyla işletmede öncelikle su püskürtme düzeneği kuruldu. Ardından çatıya ilave olarak gölgelikler takıldı. İşletmeye yapılan son ziyarette de vantilatörlerin takıldığı gözlemlendi. İnekler gölgelik ve serin kısımda toplanmışlar, keyifleri de oldukça yerindeydi.

9 ERKEK ANASI

Kuyucak İlçesi Yöre Köyünde Süt Sığırıcılığı yapmakta olan üyemiz Servet Başkaya'nın, Candan isimli ineği 26 Haziran 2009 tarihinde 9. buzağısını yapmıştır. Temmuz ayı Soykütük turunda işletmeye yapılan ziyarette Candan ineğin buzağılama hadisesine ilişkin olarak buzağıya verilen kulak numarası işletme kayıt defterine yazılırken Candan ineğin geçmiş hadiselerine göz atıldığında şaşırtıcı bir durum olduğu gözlemlendi. Çünkü; Candan ineğin yapmış olduğu tüm buzağılar, son doğan buzağısı Cem gibi erkekti.

Yıllardan beridir tutmakta olduğu bu güzel ve örnek kayıt sayesinde böyle ilginç bir bilgiye ulaşmamızı sağlayan yetiştiricimize ayrıca teşekkür ederiz.

Hııı...hııı... hı... **MAY** silajlık **Hido**
yiyince böyle oluyor işte...
üzülme taşan sütleri de
senin süt tankerine koyarız.

Hido

Yüksek ham protein + Yüksek verim + Yüksek metabolik enerji = YÜKSEK KAZANÇ

Silajlıkta tek çeşit.

Tohumda Kalite

2009 YILI

SÜT DESTEKLEMESİ UYGULAMA TALİMATI

Havyacılığın Desteklemesi Hakkında Bakanlar Kurulu Kararının Uygulama Esasları Tebliği (2009/14) Çerçevesinde çiğ süt desteklemelerinde Ulusal Süt Kayıt Sistemi uygulamaya konulmuş ve sistem aktif hale getirilmiştir. Üreticilerin desteklemelerden yararlanmalarını sağlamak ve ülke genelinde uygulama birlikteliğinin sağlanması amacıyla:

Süt Üretici Birliklerinin kurulu olmadığı yerlerde icmallerin hazırlanması:

1. Örgütlü üreticilerin Çiğ Süt Destekleme İcmalini üyesi bulunduğu örgüt ilçeler ve aylar bazında hazırlar.
2. Üretici örgütlerinin hazırladıkları icmallerin ekinde üye listesi ile fatura ve/veya müstahsil makbuzlarını İlçe Müdürlüklerine aylar bazında yazı ile gönderir.
3. İcmallerin ulusal kayıt sistemine veri girişleri İlçe Müdürlüklerince (icmal-1) yapılır.
4. İnceleme sonrasında fatura ve/veya müstahsil makbuzları yazı ile icmal hazırlayan örgüte iade edilir. Bu örgütçe beş yıl süre ile saklanır.
5. Örgütsüz üreticilerin icmalleri (icmal-1) İl/İlçe Müdürlüklerince yapılır. İncelenen fatura ve/veya müstahsil makbuzları beş yıl süre ile İl/İlçe Müdürlüklerinde muhafaza edilir.

Süt Üretici Birliklerinin kurulu olduğu yerlerde icmallerin hazırlanması:

1. Örgütlü üreticinin Çiğ Süt Destekleme İcmali (Ekteki örneğe göre) üyesi bulunduğu örgütçe ilçeler ve aylar bazında hazırlar.
2. Örgütler hazırladıkları icmallerin ekinde üye listesi ile fatura ve/veya müstahsil makbuzlarıyla birlikte Süt Üretici Birliklerine yazı ile bildirir.
3. Örgütlerce gönderilen icmallerin ulusal süt kayıt sistemine veri girişleri (icmal-1) Süt Üretici Birliklerince yapılır.
4. Süt Üretici Birliklerince örgütler bazı veri girişi yapılan fatura ve/veya müstahsil makbuzları yazı ile İl/İlçe Müdürlüklerine gönderilir. Fatura ve/veya müstahsil makbuzları bu örgütçe beş yıl süre ile saklanır.
5. Örgütsüz üreticilerin icmalleri (icmal-1) Süt Üretici Birliklerince yapılır. İncelenen fatura ve/veya müstahsil makbuzları beş yıl süre ile Süt Üretici Birliklerinde muhafaza edilir.

Diğer hususlar:

1. Sisteme veri girişlerinde icmal hazırlayan örgütün adı, hesap numarası ve %0,1 lif kesintileri mutlaka yer alacaktır.
2. Üretici birden çok örgüte de üye ise fatura ve/veya müstahsil makbuzunu tercih ettiği örgüte teslim eder. Hiç bir üretici bu konuda zorlanamaz.
3. Süt Üretici Birlikleri veri girişi için diğer örgütlerden ücret talep edemez.
4. Tebliğ hükümlerine göre 01.01.2009–31.07.2009 tarihleri arasında örgütlerce hazırlanmış icmal listelerinin fatura ve/veya müstahsil makbuzları ile birlikte Süt Üretici Birliğinin bulunduğu yerlerde bu birliklere, olmayan yerlerde İl/İlçe Müdürlüklerine yazı ile 31.07.2009 tarihine kadar göndermeleri gerekmektedir.
5. 31.07.2009 tarihine kadar süresi içinde teslim edilen icmal listelerinin veri girişleri sistem sorumlularınca yapılır. Müracaat koşullarının sağlanmasına rağmen veri girişi süresi içinde yetiştirilemez ise İl Müdürlüğü Bakanlıktan veri girişi süresinin uzatılması talebinde bulunur. Bu talep üzerine Bakanlık sistem sorumlusunca bir ayı geçmek üzere izin verebilir.
6. Ulusal Süt Kayıt Sistemine, süt işletme tesislerinin süt teşvik kod numaralarının girilmesi ve güncellenmesinden İl Müdürlükleri sorumludur.

DAMIZLIK SIĞIR YETİŞTİRİLERİ BİRLİĞİ
BAŞKANI MEHMET SEDAT GÜNGÖR İLE SÖYLEŞİ

Mehmet Sedat GÜNGÖR 20 Ekim 1995 yılında ilimizde kurulan Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğinin (DSYB) kurucu üyelerinden olup 1999 yılında ilimiz DSYB başkanı seçilmiş, 30 Haziran 2004 yılında yapılan Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği (TDSYMB) Olağan Genel Kurulunda Merkez Birliği Başkanı seçilerek bu görevini başarılı bir şekilde ifa etmiştir.

2007 yılında Danimarka'da yapılan EHRC (European Holstein and Red Holstein) Genel Kurulunda Avrupa Holstein ve Kırmızı Holstein Konfederasyonu Genel başkanı seçilmiş, halen bu görevinin yanı sıra TDSYMB yönetim kurulu üyesi ve ilimiz DSYB başkanlığı görevlerini yürütmektedir.

Yapmakta olduğumuz bu söyleşiden sonra 29 Haziran – 3 Temmuz tarihleri arasında İstanbul'da gerçekleşecek olan 28. Avrupa Holstein Konferansı ve Genel Kuruluna katılacaktır. Konferansın ve Genel Kurulun başarılı geçmesini diliyoruz.

Yoğun çalışma temposu içerisinde kısıtlı zamanını yetiştiricilerimiz için ayıran Sedat Bey'e teşekkür ediyoruz. Yapmış olduğumuz bu söyleşide ülkemiz hayvancılığı ve geleceğini ilgilendiren konulardan bahsetmeye çalıştık.

Yetiştiricilerimiz için yararlı olacağını umuyoruz.

- Sayın Başkan, Aydın Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğinin Kuruluşundan günümüze kadar geçen süredeki gelişmeleri ve ilimiz hayvancılığında damızlık sığır yetiştiricileri birliğinin yeri nedir?

- 20 Ekim 1995 yılında kurulmuş olan il birliğimiz ilk yıllarda araç gereç ve personel yönünden yetersizdi. Eksikliklerimiz İl Tarım Müdürlüğü'nün destekleriyle giderilmeye çalışılmaktaydı. Arazi çalışmalarımızda üreticilerimize özellikle kayıt tutmanın soykütüğü çalışmalarının olmazsa olmazı olduğu vurgulandı.

O dönemde kayıt tutmak bir sorun verilerin toplanması ayrı bir sorundu. Özellikle 2000 yılından sonra damızlık birlikleri gelişmeye atığa kalkmaya başlamışlardı. Aydın Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği olarak artık yeni kayıt, kayıt tutma, veri toplama gibi konuları sorun olmaktan çıkardık. Şu anda süt verim kontrolleri, ıslaha yönelik eşleştirme çalışmaları ve döl kontrolü projesi ile geleceğe yönelik projelerin içine girdik. Teknik İşler, Sağlık İşler, İdari ve Mali İşler Şube Müdürlüklerimiz, yasalara ve ilgili mevzuatlara titizlikle uyarak, üyelerimize kaliteli hizmet sunmak için yeni projeler üretmektedir.

Sadece merkezde yürütülen suni tohumlama çalışmaları için iki veteriner hekim daha istihdam edilerek Çine ve Bozdoğan hattı oluşturuldu. Yetiştiricilerimizin talepleri doğrultusunda bu çalışmaları genişletmeyi düşünüyoruz. Hayvan besleme konusunda yetiştiricilerimize rasyon tavsiye ediyor vb. konularda çalışmalarımızı yürütüyoruz.

Birliğimizin gelişimi ile ilgili olarak e-ıslah programında kayıtlı hayvan sayısı ilimiz hayvan varlığı karşılaştırınca ilimiz hayvancılığında nerelerde olduğumuz daha iyi anlaşılacağını düşünüyorum. İl Tarım Müdürlüğü 2008 yılı istatistik rakamlarına göre toplam sığır varlığımız 291.663 baştır. Bunun 200.839 başı saf kültür, 53.574 kültür melezi ve 37.250 baş yerli- diğer ırklardır. İlimiz bu hayvan varlığının e-ıslah programında; soykütüğünde 102.763 baş, önsoykütüğünde 91.460 baş olmak üzere 194.223 baş sığırlı kayıt altındadır. Bu da il hayvan varlığımızın %66'sı e-ıslah programında kayıt altında anlamına gelmektedir. Eğer önsoykütüğü protokolu iptal edilmemiş olsa idi çok kısa bir sürede bu oran %100 oranında olacaktı diyebiliriz.

- Sedat bey, bildiği gibi damızlık birliği üyeleri aynı zamanda süt üreticisi, üyelerinizi çok yakından ilgilendiren bir konu olan süt fiyatlarındaki uzun vadeli ani düşüşler. Bu konuyla ilgili neler söylemek istersiniz? Bu sorunla ilgili il veya ülke düzeyinde çalışmalarınız var mı?

- Yetiştiricilerimize şunu belirtmek isterim ben de damızlık birliği üyesi aynı zamanda süt üreticisiyim. Gerçekten bu durum bizde kanayan bir yaradır. Beş yıl önce 30 kuruş olan yemin kg mı %67 artarak 50 kuruşa, aynı dönemde 1 kg yoğurt %100 artarak 1.5 liradan 3 liraya çıkmıştır. Marketteki 1 litre paket sütün satış fiyatı 2 liradan aşağıya inmemiştir. Gelişmiş ülkelerde çiğ süt, ambalajlanmış süt satış fiyatı arasında bir kat fiyat farkı varken ülkemizde bu oran 3.5-4 katıdır.

Geçmişte süt endüstri kurumu (SEK) piyasayı düzenler, üreticinin ürününün yok pahasına satılmasına izin vermezdi. Bu kurum özelleştikten sonra yerine piyasayı düzenleyici bir kurum kurulmadı. "Ulusal Süt Konseyi" bu görevi üstlenebilirdi. Bir yıl boyunca üreticilerin sanayicilerin ve Tarım Bakanlığı yetkililerin katılımı ile Koruma Kontrol Genel Müdürlüğünde bir dizi toplantılar yapıldı. Piyasayı düzenleme ve fiyat belirleme yetkisi olan bir "Ulusal Süt Konseyi" kurulacaktı.

Sonra ne olduysa bu çalışmalar bir kenara itildi. Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğünde yapılan çalışmalar sonucunda piyasayı düzenleme ve fiyat belirleme yetkisi olmayan bir "Ulusal Süt Konseyi" kuruldu. Bu yapıyla "ulusal süt konseyi" üzülererek söylüyorum üreticinin derdine çare olması mümkün değildir.

Ülkemizde bir tarafta binlerce süt üreticisi milyonlarca süt tüketicisi var diğer tarafta iki elin parmaklarını geçmeyen süt sanayicileri, mandıracılar ve araçlar var. Sanayici "süt fiyatını 5 kuruş düşürdüm diyor, nadiren de 3 kuruş arttırdım" diyor. İşin daha da kötüsü bizlere "elimizdeki sütü satamıyoruz artık süt almayacağız" diyerek sütümüzü bırakmaları üretici olarak bizlerin itiraz etme hakkı olmadığı gibi satamadığımız sütü değerlendirme şansımızda yok. Süt sanayicisi bizlere "ölümü gösterip satmaya razı ediyor" bu nedenle üretici sanayiciye muhtaç. Devlet müdahalesi

de olmayınca, zaten girdilere para yetiştiremeyen, hak ettiği destekleri de zamanında alamayan üreticiler çok zor durumda kalıyor. Böyle durumlarda on binlerce damızlık hayvan mezbahalara gönderilmekten kurtulamıyor. Hem süt hem damızlık üretimi ile ülke ekonomisinde önemli bir yere sahip hayvancılık işletmeleri olarak bizim düşüncemiz, damızlık olarak yetiştirmeye çalıştığımız hayvanlarımızın kesime gitmesinin mutlaka önlenmesi gerekmektedir. "Ulusal Süt Konseyi" ne piyasaya düzenleme ve fiyat belirleme yetkisi verilmelidir.

Hayvancılığı gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de üreticinin süt sektöründe güçlü bir taraf olabilmesi için de "Üretici Örgütü Ulusal Süt İşleme Tesisi Projesi" nin bir an önce hayata geçirilmesi gerekmektedir.

- Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği Başkanı olarak devletin tarım ve hayvancılık alanındaki desteklemeleriyle ilgili görüşleriniz nelerdir?

- Bilindiği gibi son yüzyılın en stratejik sektörleri gıda ve enerjidir. Gıda üretimi üretimden başlayarak mutlaka desteklenmelidir. Özellikle hayvansal üretim, toplumun hayvansal protein ihtiyacının karşılanması için teşvik edilmelidir. Teşvikler kaliteyi ve verimliliği arttırmaya yönelik olarak yapılmalıdır. Kalite ve verimliliğin artması rekabet gücünün artması demektir. Verimliliğin artması ile maliyetler ve ürün fiyatları düşecek, tüketicinin hayvansal proteine erişimi kolaylaşacaktır.

Hayvancılık sektörünün sektörel bazda birçok sorunları olması yanında, zaman zaman kamunun yaptığı ani uygulama değişiklikleri de sıkıntılara neden olmaktadır. Uygula-

nan veya açıklanan politikalar yetiştiricilerin veya sektöre girmek isteyen yeni müteşebbislerin işletme veya yatırım stratejilerinin belirlenmesinde önem arz etmektedir. Uygulanmakta olan politika veya stratejilerin kısa zaman içerisinde değişikliğe uğraması, yetiştiricilerin geleceğe olan güven duygularını zedelemektedir. 2004 yılı sonunda Yüksek Planlama Kurulu Kararı ile kabul edilen Tarım Strateji Belgesi (2006-2010) ve 2005 yılında Hükümetin yayınlamış olduğu 2005/8503 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile teşviklerin belirli bir hedef doğrultusunda 5 yıl süre ile verilmesi karara bağlanmıştı. Bu Karar, 2005-2010 yılları arasında 6 yıl süre ile uygulanacak olup hayvancılığın desteklenmesi ile ilgili hususları kapsamakta idi. Yıllık Kararlar ile, hayvancılık sektörüne yem bitkisi ekiminden buzağı primine, süt priminden, soğutma tankı alımına kadar bir çok kalemden teşvikler verilmişti. Verilen bu teşviklerle hayvancılık sektöründe bir ivme kazanılmış ve üretim ile kalitenin arttığı gözlenmiştir.

Ancak, haklı nedenleri olmadan bu uygulamadan dönül-müş ve hayvan başına destekleme uygulaması başlamıştır. Burada yeri gelmişken söylemeden geçemeyeceğim; hayvancılık teşviklerinin sadeleştirilmesi verimlilik açısından üzerinde çalışılabilecek bir husustur ve gereklidir. Ancak, hayvan başına anaç sığır desteklemesi sadeleştirme değil, tamamen farklı bir sistemin benimsenmesidir. AB'de hayvan başına verimde ve kalitede özellikle de kayıta belirli bir noktaya ulaşmıştır ve farklı bir sistem uygulaması mümkün olabilmektedir. Dolayısıyla, AB'nin dahi uygulamasına esneklik getirdiği, bazı alanlar için farklı ödemelere de devam ettiği düşünüldüğünde, ülkemizde verimsiz hayvanlarla yapılan üretimi dikkate almadan hayvan başına

destek verilmesinin mantığını anlamak son derece zordur. Bu tür bir destek ancak sosyal yardım amaçlı olarak açıklanabilmektedir. Verimsizliğin teşviki ile, aynı zamanda yetiştiricimizin daha kaliteli ve verimli üretimle elde edebileceği avantajlar da bugünden yok edilmektedir. Amacımız hayvan başına verimliliği arttırmak olmalıdır. Bu nedenle hayvan ıslahının öncelikle desteklenmesi gerekmektedir. Ayrıca AB hayvancılığı ile ülkemiz hayvancılığı arasında bir çok temel farklılıklar ve sorunlar bulunmakta olup, öncelikli hedefimiz öncelikle bunları düzeltmek, AB standartlarını yakalamak olmalıdır. AB'ye uyum süreci içerisinde uyulması gereken bazı uygulamalar bulunmakla birlikte, hayvancılık teşvikleri şu anda öncelikli olarak uyulması gerekenler arasında yer almamaktadır.

- Son yıllarda ister ticari ister siyasi olsun zaman zaman damızlık hayvan ithalatı gündemimize geliyor. Geçmişten günümüze kadar dünyada en fazla damızlık hayvan ithalatı yapmış hala belirli kriterlere göre damızlık hayvan ithalatı yapan ülkemiz için damızlık hayvan ithalatı gerçekten gerekli mi ?

- Hemen şunu özellikle vurgulamak istiyorum, ülke hayvancılığı ile ticari yada siyasi kaygılarla ilgilenenlerin çok büyük bir bölümü, ne hikmet ise, her zaman "sığır yetiştiriciliği üzerine yoğunlaşmakta ve bu sektör ile ilgili çözümde de mutlaka hayvan-gebe hatta sizin Söktaş için Avustralya'dan seçtiğiniz gibi ham düve ithalatına yer vermekte veya buna gerekçe yapılabilecek unsurları ön plana çıkarmaktadır. Hatta ithalatı çare olarak sunabilmek için bazen bilgisizlikten çoğunlukla da kasıtlı olarak kamuoyuna gerçek olmayan bilgilerde sunabilmektedir"

Kamuoyunu hayvan ithalatına ikna edebilmek veya kamuoyundan tepki almak istemeyen bazı kişi yada kuruluşlar, süt et ve damızlık üretiminin yetersiz olduğundan, bu ek-

sikliğin mevcut popülasyonda üretimi arttırmak yerine, damızlık hayvan ithal ederek karşılamının daha doğru olacağını, tarımda kooperatifçiliğin önemli olduğu ve kooperatiflerin hayvan talebini karşılamak gerektiğini, ülkemizdeki hayvanların verimlerin düşük olduğundan daha verimli hayvanlara ihtiyaç olduğunu, süt ve et fiyatlarının çok yüksek olduğu, hayvan ithal edilmezse yüksek fiyatların önüne geçilemeyeceği gibi görüşler ileri sürerek hayvan ithalatına gerekçe aramaktadır.

Bu görüşlerinin biri veya birkaçı değişik zamanlarda ithalat gerekçesi yapılmış ve Türkiye 1925 yılında başlattığı sığır ithalatını aralıklarla sürdürmüştür. En büyük çaplı gebe düve ithalatını 1986 yılında gerçekleştirmiş ve yaklaşık on yıllık bir dönemde 300 000 başa yakın gebe düve ithal etmiştir. Türkiye gebe düve ithalatını hemen hemen her zaman çeşitli şekillerde desteklemiştir. Bu destekler genellikle hayvan satın alanlara prim ödenmesi veya düşük faizli, hatta bazen faizsiz kredi verilmesi şeklinde gerçekleştirilmiştir. Çoğu kez ithal edilmiş gebe temin koşulları, üreticilere hayvanlarını satıp ithal gebe düve almayı düşündürecek kadar cazip hale getirilmiştir. Yaklaşık 10 yıl devam eden bu dönemin sonunda sağduyulu ve gerçekçi bir anlayışla ithalatı azdıran desteklerden vazgeçilmiş fakat ithalat yasaklanmamıştır. Özellikle büyük işletme kurmak isteyenlere belirli kurallara bağlanan ithalattan kamu desteği çekilmiştir. Zaman zaman gündeme getirilmek istenen yoğun çabalar, ithalat izni değil, ithalatın kamu kaynakları kullanarak desteklenmesidir. Bence şu aşamadan sonra ülkemiz için hayvan ithalatından bahsetmek tek kelime ile "utanç verici" bir olaydır.

- Sayın Başkan görüşlerinizi bizimle paylaştığınız için üreticileriz adına size teşekkür ederiz.

- Bu fırsatı bana verdiğiniz için asıl ben size teşekkür ederim.

BUZAĞI BESLEMEDE ATIK SÜTLERİN KULLANILMASI

Giriş

Düve yetiştiricilerinin halen çözümü için uğraş verdikleri sorunların başında, sağlıklı buzağı yetiştirilmesine ilişkin maliyetlerin denetimi ve kârlılığın artırılması gelir. Yetiştiricilerin genç buzağılar (doğumdan sonra üçüncü gün ve sonrası) için tercih edebilecekleri sıvı yemle besleme programlarında kullanılan yem maddeleri arasında süt (satılabilir), geçiş sütü, atık (satılamayan) süt ve süt ikâme yemi gibi birçok seçenek bulunmaktadır. Bu sözü edilen sıvı yemlerden birinin seçilmesinde, işletmedeki buzağı sayısı, ekonomik unsurlar, beslenme özellikleri, buzağı performansında belirlenen hedefler, sürdürülebilir kaynakların varlığı (örneğin sürekli atık süt sağlanması), hastalık denetim programları ve bireysel seçimler rol oynamaktadır.

Bu makalede süt ikâme yemi ve gereksinim fazlası kolostrium/geçiş sütü kullanımının seçiminde göz önüne alınması gereken ölçütler hakkında kısa bilgi verildikten sonra atık sütlerin (antibiyotik içeren süt, mastitisli süt) buzağılara verilmesinin getirebileceği olası ekonomik artılar ya da sağlık açısından risk taşıyan yönleri ele alınacaktır.

Buzağı Beslemede Sıvı Yem Seçimi

Süt ikâme yemlerinin maliyeti, süt maliyetine göre daha düşük olduğu için süt yerine süt ikâme yemi kullanılmasına geçiş çoğunlukla ekonomik bir karardır. Günümüzde gelişmiş birçok ülkede süt ineği yetiştiriciliği yapılan çiftliklerde süt ikâme yemleri yaygın olarak kullanılmaktadır (Heinrichs ve ark. 1994). Üretilen yüksek kaliteli süt ikâme yemi ile buzağı yetiştiricileri ve süt üreticilerine başta sürekli günlük ürün temini, kolay depolama, hastalık denetimi, yüksek buzağı performansı ve ekonomik kazanç gibi çeşitli artılar sunulmaktadır (Davis ve Drackley, 1998).

Süt ikâme yemi ile beslemenin yukarıda sözü edilen artılarına karşın süt ile beslemenin buzağı performansı üzerine daha olumlu etkisi olabilir. Davis ve Drackley, (1998)'nin yürüttükleri bir çalışmada buzağılara miktar (4,5 l/gün) ve protein düzeyi aynı olan, farklı düzeyde enerji içeren süt (2,97 Mkal/gün) ve süt ikâme yemi (2,47 Mkal/gün) verilmiştir. Çalışma sonunda buzağılarda günlük canlı ağırlık artışının süt ile beslenenlerde daha yüksek olduğu bildirilmektedir. Canlı ağırlık artışıdaki bu farkın tamamen günlük enerji tüketimi ile ilişkili olduğu öne sürülmektedir.

Gereksinim fazlası kolostrium ve geçiş sütü (ilk altı sağımdaki gereksinim fazlası satılmayan süt) buzağı yetiştiricileri için sıvı yem seçeneklerinden biridir. Kolostrium ve geçiş sütünün kuru madde miktarları % 16 ile 18 arasında değişmektedir. Bu kuru madde düzeyleri buzağılarda uygun canlı ağırlık artışının sağlanması için yeterlidir. Bu sütlerin bileşimlerinde günden güne gözlenen değişimler, vücut skoru veya toplam canlı ağırlık artışı üzerine önemli bir etki oluşturmaz (Foley ve Otterby, 1978). Bununla birlikte, çiftliklerde sağlanması, saklanması ve koruyucuların katılması gibi konular yaygın olarak kullanılmalarını engellemektedir. Dondurarak saklama, yaygın olarak kullanılan yöntem-

lerden biridir. Buna karşın, çok sayıda buzağının beslenmesinde işçilik ve yemleme pratiği bakımından sorun oluşturmaktadır. Geçiş sütünün soğutulmadan kullanılmasına bir diğer seçenek doğal olarak fermentasyona bırakılmasıdır. Kolostrium ve geçiş sütünün fermente edilerek kullanılması, buzağılarda yüksek canlı ağırlık artışının sağlanmasında iyi kaliteli bir yem olarak düşünülebilir. Soğuk havalarda fermentasyon işlemi, son pH'nın yaklaşık 4,5 olmasına neden olan laktik asit üretimine yol açar (Foley ve Otterby, 1978; Davis ve Drackley, 1998). Bununla birlikte, ılık veya sıcak havalarda oluşan kokuşma fermentasyonu, ürünün buzağılar tarafından daha az kabul görmesine neden olur. Bu sorun, formaldehit, asetik, propiyonik ve formik asit gibi koruyucuların kullanılması ile ortadan kalkmaktadır. Fakat bu yakıcı ve zehirli kimyasalların süte uygun miktarlarda karıştırılması sağlık açısından önemlidir (Barto ve ark. 1982; Godden, 2009).

Sıvı yemleme programında bir diğer seçenek ise satılmayan veya atık sütlerin kullanılmasıdır. Bunlar, mastitis veya diğer enfeksiyöz hastalıklar yüzünden antibiyotik sağaltımı görmüş ineklerden elde edilen ve içerdiği antibiyotik kalıntıları nedeni ile satılmayan sütlerdir. Amerika Birleşik Devletleri'nde her yıl inek başına yaklaşık 22-62 kg süt, yönetim kuralları nedeni ile atılarak ekonomik kayba neden olmaktadır. Atık sütlerin buzağılara verilmesine ilişkin sorunlar arasında hastalıkların denetim güçlüğü, endotoksinlerin olası zararlı etkileri ve bağırsaktaki bakterilerde antibiyotik direncinin gelişmesi gibi olumsuzluklar yer almaktadır. Ayrıca, yenidoğan buzağılarda (doğumdan sonraki ilk üç gün) bağırsaklarda bakterilerin geçiş hızının ve buna bağlı olarak da enfeksiyon riskinin daha yüksek olması atık sütlerin kullanılmasında sakınca oluşturmaktadır (Godden, 2009).

Atık Sütün Besleyici Özellikleri

Atık süt buzağılar için son derece iyi bir yem kaynağı olabilir. Normal sütün besleyici değerliliğine sahiptir. Buzağı beslenmesinde besin madde bileşimi açısından kullanılmaması için neden yoktur. Birçok durumda süt ve süt ikâme yeminin yerine geçebilen son derece değerli bir yemdir (Godden, 2009).

Mastitis veya diğer hastalıklara sahip ineklerden elde edilen sütlerin fermente edildikten sonra buzağılara verilmesinin canlı ağırlık artışı ve hastalık görülme sıklığı bakımından diğer sıvı yemler ile beslenenlere benzer olduğunu gösteren birçok araştırma sonucu bulunmaktadır (Otterby ve ark. 1980; Keys ve ark., 1980; Barto ve ark. 1982). Sonuç olarak fermente edilmiş mastitisli sütlerin yukarıda sözü edilen kurallara uyularak buzağılara verilmesi süt işlemlerinde önemli ekonomik artılar sağlayacaktır.

Atık Süt Kullanımında Dikkat Edilecek Noktalar

Bununla birlikte, buzağılara atık süt verilmeden önce bazı önlemlerin alınmasında yarar vardır. Bunlardan bazıları aşağıdaki gibidir;

• Sütün sağlandığı ineklerin sağlık durumundan emin olunmalıdır. BVD (Bovine Viral Diare) veya paratüberkülozis (John's Hastalığı) ile enfekte ineklerden elde edilen sütler buzağuları hızlı biçimde enfekte edebilir. Eğer ineklerde, buzağuları enfekte etme riski bulunan herhangi bir patojen varsa bu süt verilmemelidir. BVD ve paratüberkülozisin bulaşması hakkında bilgi sahibi olan bazı yetiştiriciler bu riski önlemek için süt ikâme yemleri kullanmaktadır.

• Atık sütün buzağılara verilmeden önce uzun süre oda sıcaklığında tutulmaması gerekir. Bu durum sütteki mikrobiyal yükün artışına neden olur.

• Antibiyotik sağaltımından sonraki ilk sağım sütü kullanılmamalıdır. Bu süt yüksek düzeyde antibiyotik kalıntısı içerdiği için sağlık sorunlarına yol açabilir. Bu durum özellikle kesime gitmeden önce süt danaları için önemli sorunlara neden olabilir. Eğer buzağılar yetiştirildikten sonra bir başka sürüye ikâme edilecekse sorun olmayabilir ama yine de dikkatli olunmalıdır.

• Görünümü fazlası ile kanlı ve normalden farklı olan sütler kullanılmamalıdır. Bu süt, etkin hastalık yapıcı etmenleri, hastalık ile savaşan beyaz kan hücrelerini ve buzağının sindirim sisteminde sindirilemeyen bazı maddeleri içeriyor olabilir.

• Grup şeklinde barındırılan buzağılara atık süt verilmemelidir. Yapılan bazı araştırmalarda grup olarak barındırılan buzağuların atık sütle beslendikten sonra bir diğerini emerek sütteki hastalık etkenlerinin bulaşmasına aracılık edebileceği bildirilmektedir.

• Escherichia coli veya Pasteurella etkenleri ile enfekte ineklerin sütleri buzağı beslemede kullanılmamalıdır. Bu bakteriler buzağıya verilen sütte bulunabilir ve hastalığa neden olabilir (Quigley, 2001).

Ayrıca fermente edilmiş atık sütlerin kullanımında aşağıdaki noktalara dikkat edilmelidir;

• Fermente edilmiş süt doğumdan sonra üçüncü veya dördüncü güne kadar verilmemelidir.

• Fazla sütün saklanması metal yerine plastik kaplar kullanılmalıdır. Fermantasyon sırasında üretilen asit metali kolayca paslandırabilir.

• Antibiyotik sağaltımı görmüş ineğin sütü fermente edi-

len süte eklenmez. Eğer eklenen süt antibiyotik içeriyorsa fermantasyon zarar görebilir.

• Fermente edilmiş süt en kısa zamanda (3-4 hafta) tüketilmelidir.

• Fermente edilmiş mastitisli sütler hastalık etkenlerinin bulaşmasını önlemek için bireysel bölmelerde barındırılan buzağılara verilmelidir (Wattiaux, 1996).

Atık Süt ile Beslemede Enfeksiyöz Hastalık Riski ve Denetimi

Atık süt ile besleme çok sayıda ekonomik artılar sunarken bu uygulama sırasında en önemli konulardan biri hastalık yapıcı etkenlerin geçiş riskidir. Kolostrum veya sütte oluşabilecek bakteriler ile bulaşıklık, doğrudan meme bezlerinden veya sonradan dışkı ve diğer etmenler ile gerçekleşebilir (Streeter ve ark., 1995; Grant ve ark., 1996; Steele ve ark., 1997; Walz ve ark., 1997). Selim ve Cullor (1997)'un çiğ atık süt örneklerinde yaptıkları taramalarda diğer sütlere (süt ikâme yemi, tank sütü) göre bakteri yoğunluğunun önemli derecede yüksek W belirlenmiştir. Yapılan çalışmada elde edilen bulgulara göre çiğ atık sütte Streptococcus sp. (84/165 örnek), Enterobacteriaceae (83/165 örnek) ve Staphylococcus sp. (68/165 örnek) türleri belirlenirken, Escherichia coli gram-negatif türler arasında en yaygın (52/165 örnek) olanıdır. Yapılan bu çalışmada, buzağılara çiğ süt verildiğinde, bu ürünün hem insan hem de buzağı sağlığı için risk oluşturabilecek çok sayıda bakteri içerdiği ve yetiştiricilerin bu konuda dikkatli olması ve önlem alması gerektiği bildirilmektedir. Diğer taraftan çok sayıda buzağının bulaşma riski olması, birçok yetiştiricinin atık sütü kullanmama konusunda kesin kararlı olmalarına yol açmaktadır (Quigley, 2001).

Mastitisli (akut mastitis) veya antibiyotik sağaltımı görmüş ineklerin sütleri kolostrum veya geçiş sütü gibi fermente edilip diğer sıvı yemlere seçenek olarak buzağı beslemede kullanılabilir (Otterby ve ark. 1980). Bununla birlikte, mastitis etkeni veya antibiyotik içeren sütün kullanımına titizlikle yaklaşılmalıdır (Wattiaux, 1996).

Fermente edilecek bu tip sütler ortam sıcaklığında saklanabilir. Saklama sırasında fermantasyon laktozu laktik aside dönüştürür. Böylelikle süt asidifiye olur ve birkaç hafta saklanabilir. Fermente olmuş sütün asiditesi bazı kaygılar

oluşturmaktadır. Özellikle asitlenmiş olan sütün lezzeti taze süte göre çoğunlukla azalmaktadır. Sütün fermente edilmesi (veya asidifiye edilmesi), mastitisli sütü kullanım için daha güvenli duruma getirmez. Asitlik bazı bakterileri öldürebilmesine karşın fermentasyon sonucu oluşan laktik asit bazı olası patojenleri öldürmeye yeterli değildir (Wattiaux, 1996).

Günümüzde modern çiftliklerde sistemlerinin gerek insan gerekse hayvan sağlığı için kullanımı giderek yaygınlaşan diğer bir uygulama ise pastörizasyondur. Pastörizasyon, sütte bulunması istenen hedef mikroorganizma yoğunluğunu sağlamak için, sütün hedef süre boyunca ısıtılması işlemidir. Pastörizasyonda başlıca iki yöntem kullanılır:

- 1) Düşük sıcaklık, uzun süreli (63 oC'de 30 dakika) veya
- 2) Yüksek sıcaklık, kısa süreli (72 oC'de 15 saniye).

Mastitisli veya antibiyotik sağaltımı görmüş ineklerin sütleri pastörizasyon işlemi uygulandıktan sonra buzağılara verilebilir. Isıtma canlı bakteri sayısında logaritmik bir azalmaya yol açar. Bakterilerin ısı ile inaktive edilme oranı süre ile katsal olarak artar. Buna karşın pastörizasyon ile sterilizasyon işlemleri birbirine karıştırılmamalıdır. Bazı ısıya dayanıklı bakteriler (çoğunlukla hastalık etkeni olmayan) bu işlemde canlı kalacaktır. Buna ek olarak eğer yüksek yoğunlukta bakteri içeren düşük kaliteli süt pastörize ediliyorsa sütte bazı hastalık yapıcı bakteri türleri de yine canlı kalabilir (Quigley, 2001).

Ticari pastörizasyon sistemleri hastalık risklerinin azaltılmasında kullanılan yöntemlerden biridir. Çiftliklerde satılmayan sütlerin pastörize edilmesi ve kullanımının yaygınlaşması sağlık ve performans bakımından birçok üstünlükler sağlar. Bununla birlikte, bu konuda başarılı olmak için yetiştiricilerin pastörizasyon işlemlerinde, pastörizasyon öncesi ve sonrası süt ile olan muamelelerinde, pastörize edicilerin temizliğinde ve pastörize edicilerin verimliliğinde (zaman/sıcaklık denetimi) dikkatli olması gerekir (Godden, 2009).

Sonuç

Atık süt ile besleme buzağı yetiştiricilerine ekonomi ve beslemeye yönelik önemli artılar sağlayan yollardan biridir, bununla birlikte buzağılara yüksek düzeyde hastalık bulaştırma riski içerir. Her süt sığırı yetiştiricisinin elinde duruma göre bir miktar atık süt bulunur. Atık sütler, yukarıda sözü

edilen önerilere uyulduğunda genç buzağılar için kullanılacak ekonomik ve iyi bir yem kaynağıdır (Quigley, 2001).

Kaynaklar

- IBarto P.B., Bush L.J., Adams G.D., 1982. Feeding Milk Containing Staphylococcus aureus to Calves. *J Dairy Sci* 65:271-274.
- Davis C.L., Drackley J.K., 1998. The Development, Nutrition, and Management of the Young Calf. Ames, IA, 50014. Iowa State University Press. Erişim tarihi: 03.06.2009.
- Foley J.A., Otterby D.E., 1978. Availability, Storage, Treatment, Composition, and Feeding Value of Surplus Colostrum: A Review. *J. Dairy Sci.* 61:1033-1060.
- Godden S.M.A., 2009. Review Of Issues Surrounding The Feeding Of Waste Milk And Pasteurization Of Waste Milk and Colostrum. College of Veterinary Medicine, University of Minnesota. Erişim adresi: http://www.extension.org/pages/Pasteurizing_Milk_and_Colostrum. Erişim tarihi: 02.07.2009.
- Grant I.R., Ball H.J., Rowe M.T., 1996. Thermal inactivation of several Mycobacterium spp. in milk by pasteurization. *Appl. Microbiology*. 22:253-256.
- Heinrichs A.J., Wells S.J., Hurd H.S., Hill G.W., Dargatz D.A., 1994. The National Dairy Heifer Evaluation Project: a Profile of Heifer Management Practices in the United States. *J. Dairy Sci.* 77:1548-1555.
- Keys J.E., Pearson R.E., Weinland B.T., 1980. Performance of Calves Fed Fermented Mastitic Milk, Colostrum, and Fresh Whole Milk. *J Dairy Sci* 63:1123—1127.
- Otterby D.E., Johnson D.G., Foley J.A., Tomsche D.S., Lundquist R.G., Hanson P.J. (1980) Fermented or Chemically-Treated Colostrum and Non-salable Milk in Feeding Programs for Calves. *J Dairy Sci* 63:951-958
- Quigley J., 2001. Calf Note #08 – Can I use waste milk for my calves? Erişim adresi: <http://www.calfnotes.com/> erişim tarihi: 03.07.2009.
- Selim S.A., Cullor J.S., 1997. Number of viable bacteria and presumptive antibiotic residues in milk fed to calves on commercial dairies. *J.A.V.M.A.* 211:1029-1035.
- Steele M.L., McNab W.B., Poppe C., Griffiths M.W., Chen S., Degrandis S.A., Fruhner L.C., Larkin C.A., Lynch J.A., Odumeru J.A., 1997. Survey of Ontario bulk tank raw milk for food-borne pathogens. *J. Food Protection*. 60(11):1341-1346.
- Streeter R.N., Hoffsis G.F., Bech-Nielsen S., Shulaw W.P., and Rings D.M., 1995. Isolation of Mycobacterium paratuberculosis from colostrum and milk of subclinically infected cows. *Am. J. Vet. Res.* 56:1322-1324.
- Walz P.H., Mullaney T.P., Render J.A., Walker R.D., Mosser T., Baker J.C., 1997. Otitis media in preweaned Holstein dairy calves in Michigan due to Mycoplasma bovis. *J. Vet. Diagn. Invest.* 9:250-254.
- Wattiaux, M. 1996. Sütçü Düvelerin Yetiştiriciliği (Raising Dairy Heifers). Alınmıştır: Technical Dairy Guide Series, Wisconsin University, Bobcock Institute.

YOĞURT ve
YOĞURTTAKİ SON DÜZENLEMELER

Yoğurt Türkiye’de en fazla tanınan fermente süt ürünlerinden birisidir. Besleyici değerinin yanı sıra soğukta muhafaza edildiğinde uzun süre bozulmaması ve pH değerinin düşük olması nedeniyle patojen mikroorganizmaların canlılıklarını uzun süre muhafaza edememeleri, yoğurdun üstün özelliklerindendir. Yoğurt sütteki proteinlerin (kazein ve serum proteinleri) laktik asit fermentasyonu ile presipitasyonu sonucu oluşan koagulumdan ibaret bir yapıdır. Yoğurt pıhtısının oluşumu, starter kültürlerin (*Streptococcus salivarius* subsp. *thermophilus* ve *Lactobacillus delbrueckii* subsp. *bulgaricus*) oluşturduğu asiditenin etkisiyle gerçekleşir. Sütte kalsiyum, kazeinat-fosfat kompleksi halinde stabil olarak bulunur. Yoğurt starterlerinin etkisi ile oluşa gelen asitlik sonucu (pH 5.2-5.3) kazeinat partiküllerinin stabilizasyonu bozulur, kalsiyum ve fosfat kazein kompleksinden yavaş yavaş ayrılıp iyonize hale geçer, kazein de pıhtılaşmaya başlar. Pıhtılaşmaya başlayan kazein partikülleri birleşerek kümeler oluşturup çökmeye başlarlar. Yoğurtta pıhtılaşan proteinler, kazein ve denatüre olmuş serum proteinlerinin çöktürülmüş halidir. Şekillenen yarı katı jel benzeri pıhtı mat, beyaz görünümlü, düzgün yapıda ve muhallebi kıvamındadır. Yoğurdun yapım metodu şekil 1’de verilmiştir.

Genel olarak sağlıklı bir memeden sağlanmış olan sütün içeriği Tablo 1’de belirtildiği gibidir. Geleneksel anlamda yapılan yoğurdun yaklaşık bileşimi de Tablo 2’de verilmiştir. Bu anlamda yoğurdun üretildiği süte göre su miktarı azalmış, kuru madde protein ve yağ miktarları artmış görülmektedir. Peki bu yoğunlaşma nasıl elde edilmektedir? Bu soruya cevap, süt suyunun vakumla uzaklaştırılması veya süt içerisine yağsız süt tozu ilave edilmesi olacaktır. Bu anlamda hile ve taşışışe neden olmayacak şekilde, süttten daha yoğun olan yoğurdu elde etmek için ya suyunu buharlaştırmak (genelde vakumla almak) ya da içeriye yağsız süt tozu ilave etmek durumundayız. Son dönemde kamuoyunu ciddi olarak meşgul eden ve eleştirilere neden olan tebliği ise yoğurda işlenecek olan sütün normal süt olmasına, yani yağsız kuru madde ve protein oranının artırılmasına gerek olmadığına, kanaat getirmekte ve dolayısı ile daha az süt kullanılarak daha fazla yoğurt yapılmasına imkan vermektedir. Bu tebliğin esas aldığı kaynak Codex Alimentarius olup, bu kodeks Tablo 3’de verilmiştir. Bir önceki süt ve süt ürünleri tebliği (2001) değişmeden önce yoğurdun yağsız kuru madde oranının en az %12, süt proteini oranının ise %4 olmasını istemektedir (Tablo 4). Oysaki son tebliğ ile yoğurda işlenecek olan sütün protein ve yağsız kuru madde değerleri ile ilgili kısıtlamalar kalkmıştır (Tablo 5). Tabi ki bu durumda bir takım sıkıntıları ve endişeleri de beraberinde getirmiştir. Bunlar başlıca 1. Sağlık ile ilgili olan sıkıntı ve endişeler 2. Ekonomik sıkıntı ve endişeler olarak sınıflandırılabilir.

Sağlıkla ilgili olan endişeler geleneksel kıvamda tüketilen Türk Yoğurdunun protein oranının %4 gibi olması düşüncesinden köken almaktadır. Kıvamı damak tadımıza uygun yoğurt üretmek için kullandığımız sütte yağsız kuru madde ve protein

miktarını arttırmamız gereklidir ama yeni tebliğ bunu şart koymamakta yani süt tozu ilavesi veya süt suyunun uzaklaştırılmasını istememektedir. “Bu anlamda az süt kullanılarak yoğun, damak tadımıza uygun yoğurt elde edilebilir mi?” sorusu gündeme gelmiştir. Bunun yanı sıra kıvam artırıcı çeşitli katkı maddeleri kullanılarak yoğurdun kıvamı artırılabilir mi? Bu katkı maddeleri neler olabilir ve bunların dozları nasıl ayarlanır? Katkı maddelerinin dozları kontrol edilebilir mi? Yoksa kontroller sınırlı sayıda ve dar kapsamlı yapılarak, tüm ülkeyi temsil etmez dolayısı ile hile ve taşışışe uğramış ürünler halka satılır ve sağlık problemleri ortaya çıkabilir mi? soruları akılları uzun süre meşgul etmiş ve bu durum kimi zaman da Çin’de şekillenen melamine problemi ile özdeşleştirilmiştir.

Sağlıkla ilgili şekillenen endişelerin yanı sıra ekonomik endişeler de kamuoyunu uzun süre meşgul etmiştir. Bu endişeler genel anlamda yoğurda kullanılacak olan sütün miktarı ve bundan üreticilerin kazanacakları para ile ilişkili olmuştur. Normal şartlar altında, geleneksel anlamda 1 kg Türk yoğurdu üretilebilmek için 1.4-1.6 kg süte ihtiyaç duyulmaktadır. Değiştirilen tebliğde sütün protein oranı artırılarak elde edilen yoğurtta bu değerlere ulaşılabilirdi ve bu da üreticinin yoğurt üreten firmalara, kayıtlı 400.000 ton/yıl üretilen yoğurt için, yaklaşık 560.000 ton süt satması anlamını taşımaktaydı. Son tebliğle yoğurdun protein oranının yüzde 4’ten yüzde 3’e düşürülmesi ile, 1-1,1 kg süttten 1 kg yoğurt üretilmesi mümkün olabilecek duruma gelmiştir. Bu durum da üreticinin daha az sütü yoğurt için endüstriye satması anlamına gelmektedir. Bu anlamda son düzenlemelerle üreticinin son derece zor ekonomik şartlar altında ürettiği sütü endüstriye yoğurt üretimi için daha az satması ve daha da az para kazanması söz konusu olabilir endişesi hala konu ile ilgilenen insanların akıllarında yer almaktadır.

Gıdaların kontrol edilebilirliği ve izlenebilirlik oldukça önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir tarafta kayıt dışı, kalite kontrolü olmadan üretim yapan işletmeler, diğer tarafta halka sağlıklı ürün üretebilmek için kendi kontrol mekanizmalarını kurmuş, gıda zincirinde izlenebilirliği maksimum düzeye getirmiş her şeyden önce kendisine ve halka sorumlu firmalar. İşte bu karışık sistem içerisinde, bu tebliğin yoğurdun protein oranını %3’e düşürmesi, halk sağlığını tehdit edebilir ve haksız kazanca yönelmeyi destekleyebilir mi? soruları gündemde. Bu anlamda kontrol ve denetleme mekanizmalarının çok iyi çalıştığı, ceza ve mükafatlandırma mekanizmalarının uygulandığı bir sistemin geliştirilmesi ve uygulanabilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

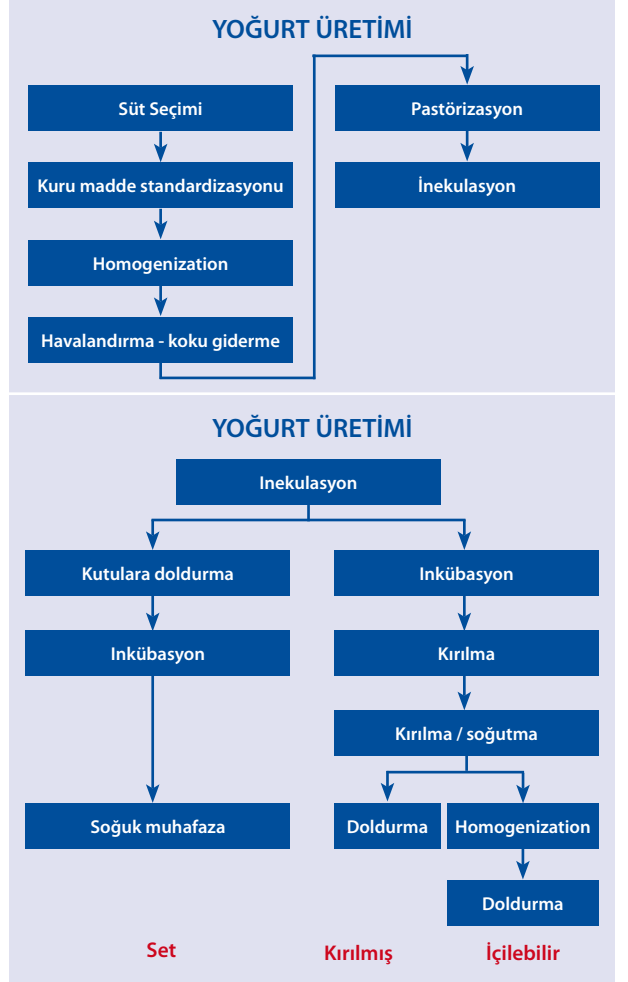
1. Tekinşen, O.C. (1997) Süt Ürünleri Teknolojisi, Konya
2. Patır B. (2001). Süt ve Süt Ürünleri Teknolojisi. Fırat Üniversitesi Yayınları, Elazığ
3. Codex Stan 243-2003 Codex Standard For Fermented Milks
4. Türk Gıda Kodeksi, 2001. Fermente Sütler Tebliği 2001-21
5. Türk Gıda Kodeksi, 2009. Fermente Süt Ürünleri Tebliği 2009-25

Tablo 1. Sütün yüzde bileşimi

İçerik	%
Su	87.5,
Kuru Madde	12.5
Yağsız Kuru Madde	9.0
Protein	3.3,
Laktoz	4.7
Yağ	3.3,
Kül	0.9

Tablo 2. Yoğurdun yaklaşık yüzde bileşimi

Geleneksel anlamda yapılan yoğurdun bileşimi	
Bileşim	Miktar
Su	% 80-86
Kuru Madde	% 14-20
Yağ	% 2-8
Protein	% 4-8
Süt Şekeri	% 2-5
Mineral Madde	% 0,8-1,2
Asitlik	0.9

Şekil 1. Yoğurt Yapım Tekniği**Tablo 3. Codex alimentarius**

CODEX STANDARD FOR FERMENTED MILKS CODEX STAN 243-2003			
	Fermente süt	Yoğurt, alternatif kültürlü yoğurt, asidofiluslu süt	Kefir
Süt protein (a) (% m/m)	min. 2.7%	min. 2.7%	min. 2.7%
Süt yağ (% m/m)	less than 10%	less than 15%	less than 10%
% laktik asit (% m/m) cinsinden titre edilebilir asitlik	min. 0,3%	min. 0,6%	min. 0,6%
Ethanol (% vol./w)			min. 0,6%
Starter kültürlerinin sayı ortalaması (kob/g, toplamda)	min. 10 ⁷	min. 10 ⁷	min. 10 ⁷
Etikette belirtilen mikroorganizmalar (kob/g, total)	min. 10 ⁶	min. 10 ⁷	
Maya (kob/g)			min. 10 ⁴

Tablo 5. Fermente Süt Ürünleri Tebliği (yeni tebliğ)

Yeni Tebli (2001/21)						
	Fermate süt	Yoğurt	asidofiluslu süt	Ayran	Kefir	Kimiz
Süt Proteinini ağırlıkça (%)	En az 2,7	En az 3,0	En az 2,7	En az 2,0	En az 2,7	-
Süt Yağı (ağırlıkça%)	En fazla 2,7	En fazla 15	En fazla 15	-	En fazla 10	En fazla 10
Titrasyon asitliği (LA ağırlıkça%)	En fazla 0,3	En az 0,6 En fazla 1,5	En az 0,6	En az 0,5 En fazla 1,0	En az 0,6	En az 0,7
Etanol						En az 0,5
Toplam spesifik mikroorganizma (kob/g)	En az 10 ⁷	En az 10 ⁷	En az 10 ⁷	En az 10 ⁷	En az 10 ⁷	En az 10 ⁷
Etikette belirtilen toplam ilave mikroorganizma (kob/g)	En az 10 ⁶	En az 10 ⁶	En az 10 ⁶	En az 10 ⁶	En az 10 ⁶	En az 10 ⁶
Mayalar (kob/g)					En az 10 ⁴	10 ⁴

Tablo 4. Fermente Sütler Tebliği (eski tebliğ)

Eski Tebli (2001/21)						
	Fermate süt (En az)	Yoğurt ve asidofiluslu süt (En az)	İlave kültür içeren fermate süt, Yoğurt ve asidofiluslu süt (En az)	Ayran (En az)	Kefir (En az)	Kimiz (En az)
Süt Proteinini ağırlıkça (%)	2,8	4	4	2,8	2,8	
Süt Yağı		2,8	2,8			
Titrasyon asitliği (LA ağırlıkça%)	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7
Etanol						0,5
Toplam spesifik mikroorganizma (kob/g)	10 ⁷	10 ⁷	10 ⁷	10 ⁷	10 ⁷	10 ⁷
Etikette belirtilen toplam ilave mikroorganizma (kob/g, total)			10 ⁶			
Mayalar (kob/g)					10 ⁴	10 ⁴
Yağsız kuru madde (ağırlıkça%)	-	12				

BRUSELLA HASTALIĞI VE MÜCADELESİ

Brucellosis hastalığı ülkemiz hayvancılığı açısından önemli ekonomik kayıplarının yanı sıra hayvanlardan insanlara geçen (zoonoz) hastalıkların başında gelir. Günümüzde tüketiciler; güvenli, kalıntı içermeyen, ürün kalitesi yüksek gıdaları tercih etmektedirler.

Bu hastalık insanlarda ve sığırlarda brucella grubu bakterilerin oluşturduğu bulaşıcı, mücadelesi zor bir hastalıktır.

Sığırlarda 5-7 aylık hamilelik döneminde yavru atımları, süt veriminde azalama, döl tutmanın zorlaşması ve hayvanların damızlık ömürlerinin giderek azalmasına neden olur. Uzun süre süt verimi azalmış kısır ineklerin bakılması yem giderlerinin yanına, tedavi masrafları da eklenince yetiştiricilerin sosyo-ekonomik gelişimine de engel olmaktadır.

İnsan sağlığı açısından taşıdığı risk hayvan ve hayvansal ürünlere olan ilgiyi azaltmakta, insanlarda işgücü kaybı, tedavi ve hastane giderleri ekonomik kayba neden olur. Brucella grubu mikroorganizmalar konakçı hayvan dışında çoğalmazlar, ancak çevre şartları (ortamın ısısı, nem, asidik değerler) uygun olduğunda eşyalar, zemin, yemliklerde, v.s. canlılıklarını devam ettirebilirler. Örneğin; direk güneş ışığında dezenfeksiyon uygulamalarına, pastörizasyona duyarlı olup sayıları azalsa bile; dondurulmuş gıdalarda 2-3 yıl, nemli toprakta 60 gün, %40 nemli ortamda 144 gün canlı kalabilirler. İşletmelerde atık yavruarda 75 gün, uterus akıntısı ve yavru zarlarında, 200 günden fazla canlı kalır. Bu durumda yetiştiricilerimiz atıklardan ve normal doğumlardan sonra kendileri ve halk sağlığı açısından doğum ve sağım odalarını dezenfekte etmeleri, atık yavruları ve yavru zarlarını sönmemiş kireçle derin toprağa gömmeleri, atık yapmış ineklerin uterus akıntılarını işletme içi bulaştırmamaları için belli süre doğum odalarında tutulması, hastalığın yayılma riskini azaltacaktır.

Brusella hastalığı işletmemize ya dışarıdan satın alınan enfekte bir sığırla ya da enfekte sığırlarla aynı merada otlatılmasıyla girer. En önemli bulaşma şekli, atık fetüs'ün veya yavru zarlarının yırtıcı hayvanlarla işletmeden işletmeye taşınmasıdır, buna ek olarak yemciler, sütçüler, veterinerler ve işletme sahibinin kendisi sayılabilir.

İşletme içi hastalığın bulaşması ise; enfekte bir hayvanın sütü, idrarı, abort sonu, fetüsün sağa sola atılması, ineklerin uterus akıntıları yemliklere, suluklara ve yataklıklara bulaşır. Buralarla temasa geçen yollarda su içen diğer sığırlar sindirim, deri ve mucozal yüzeylerden lenf kanallarına en yakın lenf yumrusuna ulaşarak burada çoğalır. Daha sonra kan yoluyla bütün vücuda dağılır ama en çok hayvan gebeyse yavruya, memeler, erkeklerde testisler, dalak, karaciğer ve lenf yumrularına yerleşir. Bu organlarda iki hafta ile bir yıl arasında gizli olarak yaşar. Enfeksiyona duyarlılık hayvanın yaşı, cinsiyeti, ırkı, bakterinin virulansı ve çevre şartlarına göre değişiklik gösterir. İlk klinik belirti olarak enfeksiyona yakalanan gebe dişi hayvanlarda genellikle yavru atma şeklinde görülür, her zaman yavru atımı olmayabilir, bazen doğumdan hemen sonra yavru ölür yaşayabilen yavru zayıf, güçsüz damızlık geleceği olmayan sığırlar olarak işletmede kalırlar.

Atık yapan inekte ise genellikle yavru zarını atamaz, klinik müdahaleyi gerektirir ilerleyen zamanlarda uterus iltihaplanır (metritis), gebe kalma süresi uzar. Çok şiddetli enfeksiyonlar da bacak eklemlerinde yangı ve şişlikler görülebilir.

Enfekte sığırlar tedavi edilip eski sağlıklarına kavuşmuş gibi görünseler bile, brusella mikrobunu vücutlarında taşırlar ve etrafa saçarak hastalık kaynağı oluştururlar.

İnekte meme ve meme lenf yumrularına yerleşen etken, sütle zaman zaman atılır. İyi kaynatılmadan, pastörizasyon yapılmadan kullanılan süt ve süt ürünleri, özellikle peynirler, insan sağlığı için risk oluşturur.

Bu etkenin tespiti laboratuvarında kanda ve sütte kendisinin tespiti, kan serumunda antikorların belirlenmesi şeklinde olur.

Sığırlarda bu hastalığın tedavisi çok zor ve pahalı buna rağmen taşıyıcılıkları önlenemediğinden enfekte sığırları tedavi edilmesi önerilmez. Bu nedenle mücadelede koruma kontrol faaliyetleri daha çok önem kazanmıştır. Koruma amaçlı olarak doğumhane ve sağımhanelerin temizliği, dezenfeksiyonu, yavru zarı ve atıkların usulüne göre imhası, gezinme yerleri, suluklar, yemliklerin belli aralıklarla temizlenmesi, gübrelerin uzaklaştırılması sayılabilir. En önemli koruma yöntemi ise işletmeye yeni alınan sığırı serolojik test yapılarak, 30-60 gün boyunca gözetim altında tutulması ve Brusella aşısı yapılarak sürüye dahil edilmesi gerekir. Elimizdeki 4-8 aylık ergin dişi sığırları mutlaka (S19) Brusella aşısı yaptırılmalı, mümkünse 12 ay sonra serolojik testlerle durumları takip edilmelidir.

Bir atık vakasında Bakanlık İl ve İlçe müdürlüklerine haber verilmeli, sürü aşılama tabi tutulmalıdır.

Günümüzde Tarım Bakanlığı, Pendik Veteriner Kontrol ve Araştırma Enstitüsünde üretilen B. abortus S19 aşısını programları dahilinde yetiştiricilerin hayvanlarını aşılamaaktadır. İhbarı mecburi olan bu hastalığın serolojik testlerle tespit edilmesi halinde sürü karantina altına alınarak taramadan geçirilir, hasta hayvanlar tazminatlı kesime sevk edilir. Altı ayda bir süt ve kanları serolojik teste tabi tutulur. Bir yıl boyunca Bruselladan yavru atımı olmazsa son iki serolojik testleri menfi bulunursa karantina kaldırılır.

Sonuç olarak; işletmelere ve ülke hayvancılığına büyük kayıplar verdiren bu hastalıkla mücadelede yetiştiricilere büyük görevler düşmektedir.

15 Mayıs 2009 tarihli 27229 sayılı Resmi gazetede yayımlanan (2009/44) nolu tebliğine göre S19 Brusella aşısı yapılmış ve Türkvete kayıt edilmiş sun'î tohumlamadan doğmuş dişi buzağılar destekleme kapsamına alınmıştır. Bakanlığın aşılama programına yardımcı olarak hem kendi halk sağlığımıza hem de sürümüzün sağlığı ve devamlılığına hizmet etmiş olacağız.

SÜT İNEKLERİNDE YAZ BESLEMESİ

Ülkemizin Ege ve Akdeniz bölgeleri yaz döneminde sıcaklıkların yüksek olduğu bölgelerdir. Süt sığırlarının beklenen en yüksek verimi vermesi ancak uygun çevre koşulları sağlandığı takdirde mümkündür. Süt sığırı yetiştiriciliğinde verime etki eden fiziksel etmenlerinin başında, hava sıcaklığı ve oransal nem gelmektedir. Süt sığırı için uygun çevre koşulları ise 13-20 °C çevre sıcaklığı, %60-70 oransal nemdir.

Yüksek sıcaklıklara maruz kalan ineklerde yemden yararlanma yani tüketim düşer ve süt verimi de bundan olumsuz şekilde etkilenmektedir. Doğal olarak çiftçilerin ekonomik gelirinde düşüş olmaktadır. Bu sebeple hava sıcaklığının 25 derecenin üzerine çıkması halinde önlem alınmalıdır. Bu önlemler barınak koşullarındaki fiziki iyileştirmeler ya da uygun besleme programı uygulanmalıdır.

Sığırların günlük su gereksinimleri hayvanın ırkı, yaşı, hava sıcaklığı, tüketilen yemlerin nitelik ve niceliği, hayvanın fizyolojik durumu gibi birçok etmene bağlıdır

Sığırların günlük su ihtiyaçları bir yaşına kadar vücut ağırlıklarının % 10, bir yaşından büyük olanlarda ise % 6-8 arasındadır. Sıcaklık stresindeki ineklerde çok fazla terleme görüldüğü için bu ihtiyaç artabilmektedir. Sütün bileşiminin büyük kısmını su oluşturduğu için ineklerde suyun yaşamsal işlevi daha iyi değerlendirilebilir.

Çevre sıcaklığı arttıkça kuru madde tüketimi azalmakta ve hayvanlar kendileri için gerekli olan besin maddelerini alamamaktadır ve buna bağlı olarak süt veriminde azalmalar görülmektedir. Aynı zamanda kaba yemlerin kalitesi de sıcaklıkla düşmektedir. Bu yüzden ineklere yaz aylarında yetişen yoncaı vermek ve mısır silajından yararlanması sağlamak akılcı bir yoldur.

Değişen beslenme davranışları ve büyük öğünler halinde verilen yüksek proteinli, karbonhidrat içeren yemler iştahı azaltarak asit üretimini artırır. Toplam karma rasyon (TMR) kullanılsa dahi sıcaklık stresi şartlarında inekler kesif yemleri seçerek tüketirler ve selülozlu yemleri bırakırlar rasyon nasıl olursa olsun, sıcak havalarda Rumen pH derecesi doğal olarak düşer. Ve bunlara bağlı olarak yaz asidozu oluşur. Yaz asidozu süt üretiminde, sütün yağ içeriğinde düşüslere, vücut kondisyonunu bozulması, ayaklarda rahatsızlık ve laminit, ishal, kesime gönderme oranında artışa sebep olmaktadır.

Sıcak koşullarda süt sığırlarının verimlerini sürdürebilmeleri için mineral ve vitaminlere gereksinim duyulmaktadır Yapılan araştırma-

larda sıcak aylarda rasyonun niasince (B3 vitamini) zengin olması süt miktarı ve sütün bileşimine etkilememesine rağmen solunum sayısını ve vücut sıcaklığının düşürüldüğü bildirilmiştir. Bununla birlikte azalan kaba yem tüketimi geviş getirmeyi azaltacağından tükürük yolu ile rumene gelen HCO₃ miktarında da düşüşler meydana gelmektedir. Bu nedenle hazırlanan rasyon da NaCO₃ (sodyum bikarbonat) gibi tampon maddeler önem kazanmaktadır.

Yaz BeslemesiYönetim Uygulamaları

- Ekstra yemleme yapılmalı.
- Yemleme günün serin saatlerinde yapılmalı.
- Bütün hayvanların sıkışmadan yem yiyebilmesi için yeterli yemlik alanı bulunmasını sağlanmalı.
- Bol serin su verilmeli.
- Yeterli hava akışı ve su sisleme sağlanmalı.
- Enerji açığını gidermek için by pass kaynaklı enerji kaynaklarından yararlanılmalı.
- Artan su ihtiyaçlarını karşılamak için inek sayısı ile su tedarik miktarını birbirine uydurulmalı.
- Rasyon kuru maddesi %65'ten fazlaysa bunu %60'a yaklaştırmak için su ilave edilmeli.
- Serinletme konusunda önceliği daha yağlı, yüksek verimli hayvanlara verilmeli.
- Rasyon ayarlamalarını yapılmalı ve daha fazla sodyum, potasyum, magnezyum kullanılmalı.
- Hayvanları rahat ettirilmeli ve muhakkak yem yemeleri sağlanmalıdır. !!!

AYDIN' da SÜT SIĞIRCILIĞI

Ünlü tarihçi Herodot tarafından “Bizim yeryüzünde bildiğimiz en güzel gökyüzünün altı” olarak nitelendirilen Aydın; tarım, turizm ve sanayi sektörlerindeki potansiyeli, vasıflı insan gücüyle Ege Bölgesi ve Ülkemizin hızla gelişen illerinden biri durumundadır.

İlimizin en önemli gelir kaynağı tarımdır. Hayvancılık tarımsal faaliyetlerinin yanında ek bir uğraş olarak yapılırken bugün ise gelir elde edilebilecek hale gelmiştir.

İlimizin gerçek hayvan potansiyelinin bilinmesi, çiftçi ve hayvan yetiştiricilerinin hayvanlarını kayıt altına almaları için tıpkı vatandaşlık numarası gibi bir numarası olup, büyük baş hayvanların doğdukları andan itibaren takip edilmektedir. Bu faaliyetler de Koruma Kontrol Genel Müdürlüğünün Türkvet veri sistemi ve ıslah amaçlı kurulan Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birlikleri tarafından yapılmaktadır.

Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birlikleri, 4631 Sayılı Hayvan Islah Kanunu ve 19 Aralık 2001 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanan “Islah Amaçlı Yetiştirici Birliklerinin Kurulması ve Hizmetleri Hakkında Yönetmelik esaslarına göre kurulan ve Bakanlık onaylı Ana sözleşme kapsamında faaliyetlerini sürdürmektedir.

Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliklerinin kurulmasını müteakip Türkiye’nin kendi ulusal veri tabanının (E-İslah veri tabanı) oluşturulmasıyla Türkiye’de birçok çalışmanın ve projenin önünü açarak, Türkiye siğircilik sektörüne önemli katkılar sağlanmıştır.

Tablo 1. E-İslah Kayıtlarına Göre Hayvan Varlığı

Proje adı	İnek (baş)	Düve (baş)	Dişi dana ve dişi buzağı (baş)	Erkek (baş)	Toplam (baş)
Soykütük	44482	20124	16312	21933	102851
Önsoykütük	50655	19046	2872	19040	91613
Toplam	95137	39170	19184	40973	194464

Kaynak:E-İslah veri tabanı 03.07.2009

Soykütüğü yalnızca damızlık hayvanların soy bilgilerini değil, ekonomik açıdan önemli verim özellikleri (süt ve döl verim) ile ilgili bilgileri ve bunlara ilişkin değerlendirme sonuçlarını da içermektedir. Başlatılan Islah Programının ülke genelinde disipline edilmesi, suni tohumlama kayıtlarının sağlıklı bir yapıya kavuşturulması, dişi damızlık satışlarında başı bozukluğun önlenmesi, damızlık hareketlerinin kontrol edilmesi amacıyla birlik üyeliğine aday olan işletmeleri için Ön Soykütüğü Projesi hazırlanmıştır.

Tablo.2. E-İslah Sistemine Kayıtlı İlçelere Göre Soykütüğü İşletme ve Hayvan Varlığı

İlçe Adı	İşletme Sayısı (Adet)	İnek Sayısı (Baş)	Düve Sayısı (Baş)	Diğer Dişiler (Baş)	Erkek (Baş)	Toplam (Baş)
Bozdoğan	414	3728	1715	1485	1624	8552
Buharkent	44	492	188	198	205	1083
Çine	487	6369	3180	2297	4023	15869
Didim	13	303	130	78	136	647
Germencik	187	4559	1509	1608	1489	9165
İncirliova	134	1937	833	647	887	4304
Karacasu	225	1712	736	691	958	4097
Karpuzlu	131	1489	665	581	952	3687
Koçarlı	147	2059	950	791	1135	4935
Köşk	131	1200	622	462	677	2961
Kuşadası	7	245	111	87	104	547
Kuyucak	464	5039	2391	1800	2181	11411
Merkez	509	6059	2924	2145	3073	14201
Nazilli	493	4576	2110	1729	2054	10469
Söke	110	2347	981	815	1235	5378
Sultanhisar	55	574	291	170	273	1308
Yenipazar	169	1735	829	600	895	4059
	3720	44423	20165	16184	21901	102673

(Kaynak:E-İslah veri tabanı 2009).

Tablo.3. İlimizde Çalışan Serbest Veteriner Hekimlerin Ve Birlik Bünyesindeki Veteriner Hekimin Yıllara Göre Yapmış Olduğu Tohumlama Sayısı

Yıl	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Toh. Sayısı (adet)	103938	111915	85971	52290	22877	13961	11946	12988	9049	3908

(kaynak: E-İslah veri tabanı).

Birlik üyesi olmayan yetiştiricilerin Bakanlık tarafından belirlenen kriterlere uygun görülen sun'i tohumlamadan doğan buzağılarına da kulak küpesi takılarak kayıt altına alınmaktadır.

İlimizde çalışan serbest veteriner hekimlerin ve birlik bünyesinde çalışan veteriner hekimimizin aylık olarak yapmış olduğu sun'i tohumlama kayıtlarının e-İslah sistemine girişleri ile ıslah ve ırkı sürekli iyileştirme çalışmaları sağlanmaktadır.

Tablo.4. Aydın ili e-İslaha kayıtlı ineklerin laktasyon sayıları ve 305 günlük süt verimi ortalaması

	2004	1990 - 2005	1990 - 2006	2007	1990 - 2008
Laktasyon Sayıları	6507	20849	23930	15052	47898
Süt Ver Ort(305 Gün)	6421	6166	6148	5987	6005

(Kaynak:E-İslah veri tabanı).

Döl ve süt verimlerine ait tutulan her kayıt, işletme için doğru ve yerinde kararların alınmasına, her bir ineğin yada sürünün durumu hakkında uzun vadeli bilgilerin alınmasını ve geleceğe yönelik planların yapılmasını sağlar.

Kayıtlı sistem ile gelecekteki pazar koşullarına uygun nitelikli damızlık hayvanların yetiştirilmesi, hayvan hareketlerinin kontrol altına alınması ile hayvan sağlığı ve koruyucu sağlık hizmetlerinin de kolaylıkla yapılabilmesi sağlanacaktır.

MISIR TARIMI

Mısır güneş enerjisini en iyi şekilde kullanan ve birim alandan en fazla kuru madde üreten tahıldır. Ülkemizde tahıllar grubu içerisinde buğday ve arpadan sonra en geniş ekim alanı ve üretime sahip olan mısır Türkiye tarımında önemli bir yere sahiptir.

Hasan Ali Aydemir-Çine-2008

Mısır danelik ve silajlık olmak üzere 2 amaçla üretilir. Mısır bitkisinin vejetasyon süresi kısa olduğu için 1. ve 2. ürün olarak da üretilebilir. Danelik olarak gıda sanayinde, yem sanayinde kullanılmaktadır. Silajlık olarak süt sığırları ve besi sığırları beslenmesinde kullanılmaktadır. En önemli kaba yem kaynaklarından birisidir. Son yıllarda ülkemizde silaj yapımı artmakta ve üretilen toplam silajın yaklaşık %70'ini mısır silajı oluşturmaktadır. Mısır silajı gerek içerdığı enerji ve gerekse hayvanlar tarafından sevilerek tüketilmesi nedeniyle silajlık yem bitkileri içerisinde önemli bir yere sahiptir.

Mısır bitkisinde;

- Çimlenme ve fide dönemi
 - Sapa kalkma ve koçan oluşumu dönemi
 - Olgunlaşma ve hasat dönemi
- olmak üzere 3 vejetasyon dönemi vardır.

Mısırın Sıcaklık İsteği

Normal koşullarda mısır bitkisi 10-12 °C'de çimlenmeye başlar. Sıcaklık 15 °C'ye ulaştığında çimlenme hızlanır. Sıcaklığı 15 °C'ye ulaştığında ekimden 7-10 gün sonra çimlenen bitki toprak yüzeyine çıkar. Sıcaklık 32 °C'ye ulaştığında kök ve sap uzamasında ani bir azalma olur. 40 °C'ye ulaştığında da çimlenen tohum ölür. Sıcaklığın 9 °C'nin altına inmesi durumunda da kök uzaması durur. Mısır üretimi için en uygun sıcaklık değerleri 24-32 °C arasıdır.

Mısırın Işık İsteği

Mısır bitkisinin ışık isteği çeşitlere göre değişiklik gösterir. Döllenmeyi takip eden birkaç gün verimi etkileyen kritik bir dönemdir bu süredeki gölgelenmeler ciddi verim kayıplarına sebep olacaktır. Bunun yanı sıra bu dönemde güneş enerjisinin yüksek olduğu aşırı sıcaklıklarda da ciddi verim kayıpları söz konusu olacaktır.

Mısırın Bağıl Nem İsteği

Mısır bitkisinin optimum ve minimum bağıl nem değerleri hava sıcaklığına ve alınan su miktarına bağlıdır. Genel olarak nemin %60'ın altına inmemesi istenir.

Mısır bitkisinin özellikle tozlanma döneminde düşük nem tane bağlamayı olumsuz yönde etkiler ve verim kayıplarına neden olur.

Mısırın Toprak İsteği

Mısır bitkisinde çok fazla toprak seçiciliği yoktur. Uygun ve zamanında işlenen, drenajı iyi olan, istenen besin maddelerinin verildiği ve organik maddece zengin su tutma kapasitesi yüksek olan değişik tipteki topraklarda yetiştirilebilir. Aşırı asit ve alkali topraklar mısır tarımı için uygun değildir. Mısır tarımı için en uygun toprak pH 6-7 arasında olanıdır.

Ekim Zamanı

Verimi etkileyen en önemli etkenlerden biri de ekim zamanıdır. 1. üründe çok erken ekimde, soğuk ve nemli toprakta çimlenmenin gecikmesi, toprak işlemenin zor oluşu, etkin yabancı ot kontrolü sağlanamaması, soğuk havadan bitkinin zarar görmesi gibi sorunlarla karşılaşılabilir. Herhangi bir sorun ile karşılaşılmasını için 1. ve 2. ürünlerde bölgenin iklim koşulları, toprak yapısı göz önünde tutulmalı ve uygun çeşit seçimi yapılarak ekim zamanı ayarlanmalıdır.

Ekim derinliği

Genel olarak tohumlar kendi büyüklüğünün 5 katı derinliğe ekilmelidir. Mısır tohumları için uygun ekim derinliği genel olarak 5-6 cm dolaylarındadır. Ekim derinliği toprağın yapısına ve tavına göre özellikle 2. ürünlerde 8-10 cm kadar olabilir.

Cengiz Gür-Köşk-Çiftlik-2009

Bitki Sıklığı

Bitki sıklığı kullanılan çeşide, verilecek gübre miktarına, iklim ve toprak yapısına bağlıdır. Yüksek bitki sıklığı, koçan bağlamayan bitkilere ya da koçan boyunda küçülmelere neden olur. Bunun yanı sıra sık ekimden dolayı bitki gövdesi yeterli kalınlığa ulaşmadığı için yatma riski artar. Bitki sayısı artacağı için su ve gübre ihtiyacı da artar.

İbrahim Ölmez-Çine-2008

Gübreleme

İyi bir gübreleme için toprak tahlili yaptırmalı ve buna göre gübre kullanılmalıdır. Gübre miktarı toprak yapısına, iklim şartlarına, ekim sıklığına ve çeşide göre değişiklik gösterir

Azot → Mısır havanın serbest azotunu kullanamaz. Azot vejetasyonun her döneminde kullanılmaktadır. Azotlu gübrelerdeki en büyük problem verilen azotun bitki tarafından yarısının kullanılmasıdır. Geri kalan kısım buharlaşma, topraktan yıkanma ya da bitkinin alamayacağı forma dönüşerek bitkinin azotu kullanamadan kaybolmasıdır. Bitkinin azot ihtiyacı vejetasyonun başlarında fazla değildir. Fakat gelişiminortalama 3. haftasından itibaren birden artar. Tepe püskülü oluşumunun 10 gün öncesinden başlayarak 25-30 gün sonrasına kadar en yüksek düzeydedir. Mısır bitkisi vejetasyon dönemi boyunca 21-24 kg/da saf azota ihtiyaç duymaktadır. Azotlu gübrelerin 1/3 ekim ile birlikte kalan kısmı mümkünse ikiye bölünerek verilmelidir.

Fosfor → Azottan sonraki en önemli besin elementidir. Fosfor toprağa ekim sırasında verilmelidir. Toprakta ve bitkideki fosfor miktarı azot ve potasyuma göre daha azdır. Ancak fosfor topraktan yıkanıp gitmez. Fosfor elementine en hassas dönem vejetasyon başıdır. Bitkinin 60-65 cm boya kadar olduğu dönemdedir. Bu dönemde normal bir şekilde büyüme sağlayabilmek için bitki dokularında yüksek oranda fosfor ihtiyacı olur. Bitki tarafından sıraya verilen fosforlu gübreler serpme gübrelemeye göre daha iyi şekilde kullanılmaktadır. Mısır bitkisi vejetasyon dönemi boyunca 8-10 kg/da saf fosfora ihtiyaç duymaktadır.

Potasyum → Bitkide karbonhidrat oluşması ve taşınması için gereklidir. Mısırdaki sap gelişimini kuvvetlendirir. Kök gelişimini olumlu etkiler, soğuğa karşı dayanıklılık sağlar. Ayrıca azottan daha iyi şekilde yararlanmayı sağlar. Vejetasyon dönemi boyunca 7-8 kg/da saf potasyuma ihtiyaç duyulmaktadır. Potasyumlu gübrelerde ekim sırasında verilmelidir.

Yabancı Ot Mücadelesi

Mısır tarlasındaki yabancı otlar mısır ile birlikte çimlenip gelişerek büyümeye başlar. Topraktaki besin maddeleri, su, ışık yönünden mısırla rekabet ederler. Hatta yabancı otlar ortama daha çabuk adapte olduklarından mısırdan

daha hızlı gelişerek topraktan fazla su ve besin maddesi kaldırırlar. Mısır yabancı otların rekabetinde çok hassas bir bitkidir. Özellikle ekimden itibaren ilk iki aylık dönemde yabancı ot rekabetinin en fazla olduğu dönemdir. Bu devrede yabancı otlar gelişiminin %15-18'ini mısır ise %2-3'ünü tamamlar. Ürün kaybı da bu devrede çok fazla olmaktadır. Mısır ekiminden önce iyi bir toprak işlemesi yapılarak tarladan yabancı otlar temizlenmelidir.

Yabancı otlar ile çıkış sonrası çapalama yöntemi ile de mücadele edilebilir.

Kimyasal mücadele (herbisitler-ot öldürücü ilaçlar),

- * Toprak ilaçlaması ekim öncesi ekim için hazırlanmış toprağa ilaç uygulaması,
- * Çıkış öncesi ilaçlama ekimden sonra en geç 5 gün içinde mısır toprak yüzeyine çıkmadan yapılan ilaçlama
- * Çıkış sonrası ilaçlama yabancı otlar ve mısır toprak yüzeyine çıktıktan sonra (dar yapraklı yabancı otlar 10-15 cm boydayken, geniş yapraklı yabancı otlar 3-5 yapraklı olduğu dönemde) ilaç uygulanabilir. Çıkış sonrası herbisit uygulaması mısır bitkisinin 4 yaraklı olduğu dönemde uygulanmalıdır. Bu dönemden sonraki herbisit uygulamaları verimde azalmaya neden olacaktır.

Mısır tarlasında görülen yabancı otlar;

Domuz pıtrağı (Xanthium strumarium)

Kanyaş(Sorgum halepense)

Sirken(Chenopodium album)

Topalak (Cyperus sp.)

Semiz otu (Portulaca oleraceae)

Köpek üzümü (Solanum nigrum),

Şeytan elması (Datura stramonium)

Sulama → Sulama sayısı sıcaklık, toprak yapısı, nem ve kuraklığa bağlıdır. Bölgemizde genel olarak 4-6 sulama yapılmaktadır. Sulama üst gübreleme işleminden hemen sonra, tepe püskülü çıkışından hemen önce, dölleme, döllemeden 1 hafta sonrası, süt olum döneminde de tanede doldurmayı sağlamak için yapılmalı ve bu dönemlerin dışında toprak ve iklim koşullarına bağlı olarak bitkinin suya ihtiyaç duyduğu her zaman sulama muhakkak yapılmalıdır. Döllemeden 1 hafta öncesi (tepe püskülü çıkarmadan önce gebelik dönemi),dölleme dönemi ve döllemeden 1 hafta sonrası sulama için en kritik dönemlerdir. Süt olum döneminde görülecek sıcak hava, sıcak esen rüzgarlar ve sulama problemleri koçandaki döllemiş tane sayısında azalmalara, koçan ucunda gelişimi dumura uğramış tanelere neden olacaktır.

Döllemeden ortalama 35-40 gün sonra fizyolojik olgunluğa yaklaştığı nişasta çizgisinin yarıya geldiği dönemde de sulama önemlidir. Bu dönemde oluşacak olumsuz hava koşulları ve sulama problemleri tanelerin ağırlığının (hektolitreye=özümlü ağırlık) azalmasına neden olacaktır.

Pratik olarak mısır bitkisinde sabah saatlerinde yapraklarda

pörsüme, kıvrılma görüldüğünde ve kök derinliğinden alınan toprak el ile sıkıldığında dağılıyorsa sulama yapılmalıdır.

Mısır Hastalıkları

Phytium, Penicellium ve Fusarium mantarları çimlenme döneminde çürüklük ve yarıklara yol açar, sap ve koçan çürüklüğüne neden olurlar. Yatmalar meydana gelir. Tarlada bitki, sıklık ve boy düzeni bozulur. Enfeksiyonlu bitkilerin çiçeklenme ve olumları gecikir birçokları oluma ulaşmadan ölür.

Fusarium spp.

Yaprak hastalıklarına Helminthosporium türleri neden olur. Helminthosporium turcicum, kuzey bölgelerimizde 10-15 cm uzunlukta, 4-5 cm genişlikte lekeler, Helminthosporium maydis yaprak yüzeyine serpilmiş ufak tefek lekeler meydana getirir.

Mısır راستığı (Ustilago Maydis)

Tüm toprak üstü organlarında görülebilir. Türkiye’de ve dünyada en çok görülen mısır hastalığıdır. Sap, yaprak koltukları, koçan ve tepe püskülünde urlar meydana getirir. Urların içi zamanla siyah sporlarla dolar. Kışı toprak yüzeyinde veya içinde, bitki artıkları, tohum üzerinde geçirip ertesi yıl rüzgarlar ve mekanik yollarla bitkiye ulaşır ve tekrar ur oluştururlar.

Mücadelesi : Hastalığın görüldüğü bitkilerden urların patlatılmadan kesilerek yakılması ya da derine gömülmesi, çok erken ve çok geç ekimlerden kaçınmak gerekir.

Mısır Pası (Puccinia zeae)

Hastalığın çıkışında en önemli etmen nemdir. Hastalık verim ve kalite üzerinde önemli etkilere sahiptir. Çok şiddetli enfeksiyonda bitki ölebilir. Hastalık bitkide sapta kırılma ve yatmaya neden olur. Hastalık bitki üzerinde yaprakta kırmızı kahverengi lekeler şeklinde görülür. İleriki dönemlerde bu lekeler kırmızı kahverengi siyah renge dönüşürler. Kimyasal mücadele kullanılan ruhsatlı bazı kimyasallar ile belirli aralıklarla ilaçlama yapılmalıdır.

Genel olarak hastalıklarla mücadelede

- * Hastalığın yayıldığı dönemlere bağlı olarak ekim zamanının ayarlanması
- * Hastalığın görüldüğü yerlerde bitki artıklarının imha edilmesi
- * Dayanıklı çeşit seçimi
- * Hastalığın yoğun olarak görüldüğü yerlerde münavebe uygulanması yapılmalıdır.

Zararlılar

Toprak altı zararlıları: Özellikle fide döneminde bitkinin kök ve kök boğazında zarar yaparlar, nadiren de olsa sap ve yapraklarda zarar yapabilirler.

Danaburnu (Gryllotalpa gryllotalpa)

Tel kurdu (Agriotes spp.)

Bozkurtlar (Agrotis spp.)

Toprak altı zararlıları için tohum ilaçlaması yapılarak mücadele edilebilir. Küçük alanlarda zehirli yem ile danaburnu ve bozkurt için önlem alınabilir. Büyük alanlarda ise özellikle Bozkurt zararı için akşam saatlerinde yapılacak ilaçlama ile mücadele edilebilir.

Toprak üstü zararlıları : Bitkinin sap,yaprak ve koçanlarında zarar yaparlar

Yaprak kurdu (Spodoptera spp.)

Mısır kurdu (Ostrinia nubilalis)

Koçan kurdu (Sesamia nonagrioides)

Mısır kurdu ve koçan kurdu için kültürel önlem olarak hasat sonrası sap artıkları çok ince parçalanarak toprağa gömülmelidir.

Bunların dışında bizim bölgemizde domuz zararı çok önemlidir. Mısır bitkisinin çok sayıda zararlıları vardır. Yaprak bitleri ve kırmızı örümcekler ekonomik zarar seviyesini zaman zaman aşmaktadırlar.

İki benekli kırmızı örümcek (Tetranychus urticae)

Mısır yaprakbiti (Rhopalosiphum maidis)

Vejetasyonun ilk dönemlerinde görülen zararlılar ekonomik zarar eşiğine ulaşır ise ilaçlama yapılarak bu zararlılarla mücadele edilebilir. İleriki dönemlerde görülen zararlılar için ilaçlamaya ihtiyaç duyulursa tarlaya traktör giremediğinden ancak uçak ile havadan ilaçlama yapılabilir.

Hasat

Kurutmalık

Tuncer Yimez-Köşk-Çiftlik-2008

Kurutmalık olarak ekilen mısırdaki hasat zamanına tanelerin nem oranı ölçülerek karar verilmelidir. Eğer nem ölçme şansı yok ise gelişmiş mısır bitkisinde tanenin koçanla birleştiği dip noktasında siyah tabaka oluşur (Fizyolojik olgunluk). Bu dönemde tanenin nemi genel olarak %30-35 dolaylarındadır. Bu dönemden sonra tanenin hasat için uygun nem oranına düşmesi beklenir. Tanenin olgunlaştığı koçan ortasındaki tanelerin en az %75’i siyah olunca kabul edilir.

Silajlık

Silajlık mısırdaki hasat zamanı çok önemlidir.

Mustafa Kemal Kocabaş-Söke-2008

Silajlık mısırdaki en uygun hasat zamanı kuru maddenin %30-35 civarında olduğu hamur olum dönemidir. Koçanda tanelerin süt çizgisi %30-50 arasında olmalıdır.

Silajda koçanların yeterince parçalanıp parçalanmadığına dikkat edilmelidir. Parçalama işlemi iyi yapılmadığında tüketilen mısır taneleri sindirim sisteminden olduğu gibi geçmektedir. Bunun sonucunda da enerji kayıpları meydana gelmektedir.

Hamur olumu döneminde hasat edilmiş silajlık mısırdaki toplam kuru maddenin yaklaşık %60'ı koçanda bulunmakta ve tüm besin maddelerinin 2/3'ü mısır koçanından sağlanmaktadır. Bu nedenle kaliteli silaj elde edilmesinde çeşit seçimi, yetiştirme tekniği ve uygun hasat zamanı önem taşımaktadır. Silajlık mısırdaki en yüksek besin madde birikimi hamur olum döneminin sonuna doğru olmaktadır. Mısır silajında kuru madde %30 oranından daha düşük olduğunda fermentasyon işlemi sırasında butirik asit ortaya çıkar ve bu da inekler için tercih edilen bir ürün değildir. Butirik asit bulunduran silajda ekşi bir koku hakimdir ve yemlikte taze olarak kalması mümkün değildir. Kuru madde oranı %30-35 oranında olduğunda fermentasyon işlemi sonunda laktik asit ortaya çıkar ve bu silaj tatlı ve kokulu olarak tanımlanır.

Silajlık mısırdaki erken hasatta nem oranı yüksek olacağı için silodan sıvı sızması görülür. Mısır silajındaki protein suda

çözünür olduğu için bu sıvı sızması ile besin maddelerinde kayıplar meydana gelir, fermentasyon düzenli sürmez.

Geç hasatta ise sıkıştırma işlemi sırasında oksijen tamamen uzaklaştırılmadığı için silajda çürümeler görülecek ve fermentasyon uzun süre devam edecektir.

Mısır silajında ısı tahribatı proteini bağlar ve hayvan bu proteini sindiremez. Silonun ısı tahribatını engellemek için kısa sürede doldurulması, sıkıştırıp plastik örtü ile kapatılması gerekmektedir.

Mustafa Kemal Kocabaş-Söke-2008

Kaliteli ve verimli bir üretim için bölgenin iklim koşullarına, toprak yapısına uygun çeşit seçimi yapılmalı, verilecek gübre ve su miktarına, yabancı ot kontrolüne, hastalık ve zararlılara dikkat edilmelidir.

YÖRE

Sığır yetiştiriciliğinin karlılığını koruyabilmesi için, en önemli etkenlerden birisi, gelecekteki yetiştirme koşullarına uygun hayvanların elde edilmesidir. Bu tür hayvanların elde edilmesi için istikrarlı ve kapsamlı "ıslah programlarının" uygulanmasıdır. Gelişmiş ülkeler bu çalışmalara 150 yıl önce başlamışlar. Türkiye'de ise Tarım ve Köyişleri Bakanlığının desteği ile Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği 1998 yılında ilk ciddi ulusal ıslah programlarını uygulamaya başlamıştır istenilen sığır özelliğini elde etmenin en önemli koşulu yeterli kapsamda ve güvenilirlikte veri toplamaktır. Merkez Birliği, il birliklerinden gelen soykütüğü verilerine göre en yüksek damızlık değerlerine sahip ineklerden boğa anası adayları olarak seçilir. Farklı illerdeki farklı işletmelerden seçilen bu inekler, her ilin ıslah uzmanları tarafından yerinde incelenir. Gerçek adaylar belirlenerek, sahipleriyle sözleşmeler, imzalanır. Bu ineklerin tohumlamasında kullanılmak üzere çeşitli ülkelerden seçkin boğalar ithal edilmiş ve il Birliklerine gönderilmiştir. Aday inekleri seçilen işletme sahipleri bu ineklerin kızgınlık takiplerini, gebeliklerini, doğumlarını ve doğan erkek danaların bakım beslenmesi daha ciddi takip etmeleri gerekmektedir. Doğan yavru kan testleri sonucu ücreti karşılığında yetiştiriciden satın alınır. Menemen Sun'i tohumlama istasyonuna getirilerek sperma ve bedensel testlerden geçirilmektedir. Testleri geçen boğalar, spermaları sağılıp arazide kullanılmak üzere il birliklerine dağıtılmaktadır. Aday boğaların spermaları piyasadaki ortalama boğalar-

DÖL KONTROLÜ PROJESİ NEDİR?

dan çok daha iyi olma olasılığı çok yüksektir. Çünkü bunların babaları dünyanın en iyi boğaları, anneleri Türkiye'nin en iyi inekleridir.

11 yıldır devam eden döl kontrolü ve takibindeki Progeny Testing çalışmalarında ilimizin ilk boğası olan Aydınlı'nın bugün itibarıyla doğan kızlarının 31 tanesi inek olmuştur. Bu ineklerden alınan süt verileri ve fiziksel tespitlerde, süt verimleri gayet iyi ve düzgün fiziksel yapıları sahip oldukları görülmüştür.

Türkiye'de ve ilimizde bu proje süresiz olarak devam edecektir. Bugün Ertürk, Yörük, Adalılar, Yöre, Seymen adlı boğalarının spermaları birlik veterinerlerine dağıtılmış, daha önce tespit edilen ineklere kızgınlık gösterdikçe uygulanmaktadır. İnanıyoruz ki Aydınlı'dan aldığımız başarıyı diğer boğalardan da alırsınız ve ülke genelinde bu boğaların kullanımını yaygınlaştırırız.

Büyük emek, zaman ve para harcanarak devam eden çalışmalarda yetiştiricilerimizin gerek döl kontrolü projesi gerekse bu proje sonucu aday boğaların kızlarının kontrolündeki verilerin toplanmasında yetkililere yardımcı olmalıdırlar. Yıllardır damızlık düve temini ve ithal sperma teminindeki dışarıya akıtılan milyonlarca dolarlar bu projenin başarıya ulaşmasıyla ülkemizde kalmış olacaktır. Maddi yararın yanında kendi ülkemizde üretilen sun'i tohumlama boğaları Türkiye koşullarına uygun nesiller elde etmemize yardımcı olacaktır.

Üyelerimizin ikinciye gebe kalacak ineklerine uygulanmak üzere birliğimize test boğa sperması gönderilmiştir, veteriner hekiminizi göndererek birliğimizden ücretsiz temin edebilirsiniz.

Unutmayalım ki ulusal ıslah programlarının başarıya ulaşması siz yetiştiricilerin test boğalarını işletmenizde kullanma oranına bağlıdır. Dileğimiz her işletmede bu spermaları kullanabilmek ve iyi yavru elde etmektir.

MENEMEN ANADOLU ALACASI DAMIZLIK GELİŞTİRME MERKEZİ

SOYKÜTÜĞÜNÜ AYAĞINIZA GETİRİYORUZ!..

- ❖ Hak ettiğiniz süt ve buzağı desteklemelerini öğrenmek mi istiyorsunuz?
- ❖ Sürünüzde kızgınlıkları takip etmekte zorluk mu çekiyorsunuz?
- ❖ İneklerinizi zamanında kuruya ayıramıyor musunuz?
- ❖ İnek ve Düvelerinizin ne zaman buzağılayacağını tahmin edemiyor musunuz?
- ❖ İneğinizin gebelik testini ne zaman yaptıracağınız konusunda tereddüt mü yaşıyorsunuz?
- ❖ İneğinizin süt verimini takip edemiyor musunuz?
- ❖ Hayvanınızın soy kütüğünü merak mı ediyorsunuz?
- ❖ Hayvanınızın başından geçen tüm olayları görmek mi istiyorsunuz?
- ❖ Sürü idaresinde sorun mu yaşıyorsunuz?

ARTIK YENİ YARDIMCINIZLA SÜRÜ İDARESİ ÇOK DAHA KOLAY!...

TEK YAPMANIZ GEREKEN!

İnternete abone olarak,
Aydın İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğine başvurmak.
www.adsyb.org.tr

Çiftlik Bilgi Sistemi TDSYMB ve ADSYB'nin Üyelerine Bir Hizmetidir.

genTÜRK®

Tarım İl Müdürlüğü Tarım Reformu Binası kat: 2
Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği / AYDIN
TEL: 211 30 14- 212 11 22 e-posta: info@adsyb.org.tr
www.adsyb.org.tr

GENTÜRK spermalarını birliğimizden temin edebilirsiniz.